

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Teologická fakulta

Katedra etiky, psychologie a charitativní práce

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Muži jako oběti domácího násilí

Vedoucí práce: PhDr. Roman Mička, Th.D., Ph.D.

Autor práce: Bc. Petr Kubišta

Studijní obor: etika v sociální práci

Ročník: V.

2016

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Muži jako oběti domácího násilí“ vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nekrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této diplomové práce. Dále souhlasím s tím, aby též elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby diplomové práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Dne.....v Českých Budějovicích

Bc. Petr Kubišta

Poděkování:

Chtěl bych poděkovat vedoucímu mé diplomové práce PhDr. Romanovi Mičkovi, Th.D., Ph.D. za odborné vedení a cenné rady.

Obsah

Úvod	6
1. Všeobecné stereotypy, násilí na mužích a násilí v evropských zemích	8
1.1. Obecné zkušenosti.....	9
1.2. Domácí násilí páchané na mužích	10
1.3. Charakteristika mužských obětí domácího násilí	11
1.4. Porovnání násilí na mužích v České republice a dalších vybraných evropských zemích.....	13
2. Životní situace z genderového pohledu lidí v dnešní době	18
2.1. Role genderu v partnerském násilí.....	19
2.2. Gender a násilí z pohledu muže a ženy	20
2.3. Typy osobnosti pachatele u domácího násilí z pohledu žen	23
3. Vybrané etické aspekty domácího násilí mezi mužem a ženou	25
3.1. Etické hodnocení lidského jednání.....	26
3.2. Zlaté pravidlo z pohledu násilí a etika z pohledu násilí	27
3.3. Domácí násilí jako jednání proti svobodě	28
3.4. Domácí násilí u muže.....	29
3.5. Vnímání oběti muže a pohled na něho z pozice pomáhajících	30
3.6. Etické dilema sociálních pracovníků.....	32
3.7. Náhled na situaci z pozice deontologie a utilitarismu sociálního pracovníka	33
3.8. Etický kodex SSP ČR	33
3.9. Zájem sociálního pracovníka o vzdělání u domácího násilí.....	34
4. Policie a domácí násilí z pozice ženy	38
4.1. Domácí násilí jako trestný čin.....	39
4.2. Domácí násilí jako přestupek.....	40
4.3. Policie a morální hodnoty.....	41
4.4. Etické aspekty policejního vyšetřování.....	42
4.5. Dilemata sociálních pracovníků pracujících s muži - oběťmi násilí	44
4.6. Nebezpečnost pachatele a následné reakce okolí	44
5. Projekt zaměřující se na problematiku domácího násilí u mužů.....	46
5.1. Výchozí situace ke stavu informací o násilí na mužích	46
5.2. K teorii o pohlaví a násilí.....	47
5.3. Domácí násilí na mužích z pohledu policejní praxe	49
5.4. Získané poznatky o motivaci žen vedoucí k fyzickému násilí na partnerovi	51

6. Akční plán prevence domácího a genderově podmíněného násilí na léta 2015 – 2018.....	56
6.1. Základní informace o Akčním plánu	56
6.2. Účel a uživatelé Akčního plánu.....	58
6.3. Výskyt domácího a genderově podmíněného násilí	58
6.4. Postup tvorby Akčního plánu a revize stávajících opatření.....	60
6.5. Úkolová část	61
Závěr	64
Použitá literatura.....	67
Abstrakt	76
Abstract	77

Úvod

Tato diplomová práce se zabývá dosud méně známou problematikou v České republice a to tématem domácího násilí na mužích. Cílem této práce je zjistit a uvést informace, jak se cítí muži pod vlivem násilí, identifikovat genderové stereotypy společnosti, stereotypy pomáhajících profesionálů, kteří pracují s mužskými oběťmi domácího násilí a etické aspekty násilí. V dnešní době jsou k dispozici obsáhlé informace o pomoci obětem domácího násilí v případě žen, jak ze strany intervenčních center, tak Policie ČR, ale co se týče profesionální pomoci pro oběti domácího násilí v případě mužů, tato problematika je v současné době v České republice teprve na počátku.

O domácím násilí na mužích bylo dosud v naší zemi napsáno velmi málo odborných textů. Přemýšlím i o Policii ČR, kde pracuji, jak by profesionálně přistoupila k samotnému oznámení, že obětí domácího násilí může být i muž. Předpokládám, že domácí násilí páchané na mužích existuje i přesto, že se o něm nemluví z důvodů zažitých genderových stereotypů, které se v naší společnosti tradují. Ze své dosavadní policejní praxe jsem se osobně nesetkal s tím, že by byl obětí domácího násilí muž. I to byl jeden z důvodů, proč jsem se rozhodl touto problematikou ve své diplomové práci zabývat, kdy zjištěné poznatky chci ve své práci uvést. Jsem si jistý, že výsledky mé práce budou využitelné v různých pomáhajících profesích, ve kterých se mohou sociální pracovníci a pracovnice setkat, s muži – oběťmi domácího násilí a přispějí tak k větší citlivosti a odbornosti vůči nim a také k větší diskusi o tomto tématu.

Domnívám se, že muži – oběti, jsou někdy ze služeb pomoci obětem nepřímo vyloučeni, neboť česká společnost vede diskuse se závěrem, že domácí násilí je většinou vnímáno tak, že muž je pachatel (původcem násilí) a žena obětí, což vyplývá i z oficiálních českých statistik. Řada zahraničních autorů tento jev také potvrzuje, kdy např. Gelles uvádí, že násilí mezi partnery se v 95 % děje ze strany mužů.¹

Ze zjištěných skutečností je znám i fakt, že organizace a instituce nabízející služby obětem domácího násilí uvádí často na svých webových prezentacích, že poskytují pomoc ženám, obětem domácího násilí či dětem, čímž mohou muže, tedy oběti odradit. Stereotypní vnímání muže, jakožto silného člena rodiny, může vést k obavám mluvit o tom, že se stali obětí domácího násilí ze strany své partnerky. Výše uvedeným chci říci, že v současné době

---

¹ Srov. PIKÁLKOVÁ, S. ed. *Mezinárodní výzkum násilí na ženách – Česká republika/2003: příspěvek k sociologickému zkoumání násilí v rodině*, vyd. Praha: Karolinum, 2004. s. 36.

nevím o tom, že by se nějaké organizace či instituce v České republice zabývaly převážně problematikou domácího násilí, kdy obětí je muž. O současném stavu této problematiky svědčí i fakt z mé policejní profese. U Policie ČR se nachází pouze jedno specializované policejní oddělení, které se zabývá výhradně problematikou domácího násilí ze všech možných aspektů, včetně toho, že i muž může být obětí. Toto oddělení se nachází v rámci Služby kriminální Policie a vyšetřování v Brně. Tato skupina pracuje jak s Magistrátem města Brna, neziskovými organizacemi, psychology, státními zástupci, tak i samotnými soudci, kdy pracovní skupina vznikla k 1. dubnu roku 2005.²

V žádném případě nechci zlehčovat problematiku domácího násilí páchaného na ženách, kterou vnímám jako problematiku pro společnost lépe přijatelnou, ale domnívám se, že i muži, jakožto oběti domácího násilí si zaslouží pozornost, neboť i oni mohou trpět předsudky zažitých stereotypů tradovanými v naší kultuře a tím mohou být v této nepříznivé životní situaci více znevýhodňováni.

Pokud muž – oběť hledá pomoc, je důležité začít a nevzdávat se. Je třeba přijmout fakt, že někteří lidé nám nepomohou. Je důležité také vědět, že když se muži svěří o svém týrání ze strany žen, jsou vystaveni názoru, že se porušují vazby v rodině. Ovšem neřici nikomu nic by znamenalo, že by týrání pokračovalo. Dokonce, i když týrání skončilo, je důležité o tom někomu povědět. Jedním z nejbolestnějších důsledků je pocit, že oběť musí zachovávat tajemství, zvláště pokud, se toto tajemství zdá zahanbující. Tím, že řekneme pravdu o tom, co se stalo, přestanu obviňovat sám sebe a začnu si sebe vážit.³

Ve své práci se budu zabývat genderovými rozdíly mezi ženami a muži v důsledku domácího násilí, předsudky, stereotypy spojenými s vnímáním mužů, problematikou pomoci nabízejících pomáhajících profesí – krizovými intervenčními centry, Policií ČR, psychologickými a etickými aspekty. Muži jsou skupinou obětí, která v odborné literatuře bývá zmiňována jen okrajově a je považována z hlediska vyjádření v procentech za zanedbatelnou. Např. Voňková hovoří o třech procentech mužských obětí domácího násilí.⁴

---

² rozkaz ředitele městského ředitelství Policie ČR Brno ke zřízení pracovní skupiny Domácí násilí, čl. 31/2005. s. 5.

³ MUFONSOVÁ, S., KRANZOVÁ, R. O *týrání a zneužívání*, nakl. Lidové noviny, 1991. s. 99,100.

⁴ VOŇKOVÁ, J., et al. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha: ProFem, o.p.s., 2004. s. 18.

1. Všeobecné stereotypy, násilí na mužích a násilí v evropských zemích

Tato kapitola uvádí několik faktů, které jsou společností vnímány jako zažité stereotypy, že v naší společnosti je žena obětí a muž je agresorem.

- a) Domácí násilí na ženách neospravedlňuje domácí násilí na mužích. Násilí vždy snižuje kvalitu života, oběť si zaslouhuje respekt.
- b) Případů násilí na mužích, které svou společenskou nebezpečností spadají do kategorie trestných činů, je dle dostupných poznatků méně než závažných případů domácího násilí. Za zmínku stojí fakt, že ne v každém násilí zatíženém na muži je třeba volit trestně právní řešení. Jedním z nejnaléhavějších úkolů je posílit diskrétní místa pomoci pro muže, kteří se domnívají, že jsou obětí.
- c) Genderové schéma se promítá do teorie i praxe násilí páchaného na ženách. Role těchto schémat při domácím násilí páchaném na mužích není dostatečně prozkoumána. Zatím platí realita, že ztráta identity muže vzniká při násilí. Je však možné, že ztráta identity není jen následkem, ale startérem násilí na mužích. Zmatek ve vnímání mužské role může hrát důležitou úlohu při vzniku násilí na mužích. (např. hypotéza, zda nesplněná očekávání vyplývající z představ o tradičním mužském zastoupení nefungují jako startér.)
- d) V případě problematiky stalkingu přinášejí výzkumy zajímavé závěry, které poukazují na to, že v populaci klesají dovednosti nutné pro udržování a ukončování partnerských vztahů. Nízká vztahová nezralost v kombinaci s intimitou v partnerském soužití vytváří živnou půdu pro různé patologie vztahů, domácího násilí nevyjímaje. Vyplatí se i sdílet zkušenosti na téma pomoci týraným mužům.⁵

Stereotypy zobrazují každého s určitým charakteristickým rysem vždy stejně – např. ženy mají blond vlasy. Pickering se domnívá, že pro ty, kteří používají určité stereotypy, to možná vytváří jisté uspořádání tím, že určité kategorie se uzamknou na pro ně určeném místě, v domnělé urovnané hierarchii vztahů. To, že se tyto stereotypy, nepřesné označování lidí a jiných kultur mezi lidmi šíří a jsou nekriticky přijímány, připisuje pocitu bezpečí a nadřazenosti těch, kteří tohoto postavení využívají.⁶

Právě s domácím násilím páchaným na mužích je spjata celá řada stereotypů. V médiích, ale i při rozhovoru s různými lidmi, se můžeme setkat s názory, které ovlivnilo právě stereotypní nahlížení na muže a ženy.

⁵ GELLES, R.J., Exchange theory. In: N.A. Jackson (ed.): *Encyklopedia of Domestic Violence*, NY, 2007. s. 302-305.

⁶ PICKERING, M., *Stereotyping, The Politics of Representation*. New York: Plagrave, 2011. s. 4.

1.1. Obecné zkušenosti

Na základě informací z literatury je zřejmé, že domácí násilí páchané ženami na svých životních partnerech lze rozdělit následovně:

- **Obecné domácí násilí**, žena se zde převážně prosazuje psychickým násilím - odepírání komunikace muži, očerňování partnera z nevěry, psychickým vydíráním s občasným drobným fyzickým násilím, čímž nakonec vzniká vztahová asymetrie. Startéry konfliktů se stávají nakonec i maličkosti. Partner se ocitá v závislé roli, fyzické násilí se u ženy postupem doby může stát běžnějším, nejdříve to většinou začíná házením předmětů na zem, později předmětů po partnerovi a poté samotným fyzickým násilím.
- **Intimní týrání** se vyskytuje výjimečně.
- **Převrácené domácí násilí** (osobnostně nezralá osobnost), často histriónsky disponovaná žena vyvolává různé incidenty a nakonec ona obviňuje partnera z domácího násilí, vyhledává pomoc poradenských míst i Policie ČR, přičemž se vydává za oběť. Ve většině těchto prvotních oznámení na Policii ČR, je žena ze začátku téměř vždy brána jako oběť. Z praxe příslušníků Policie nejen v České republice vyplývá fakt, že muž, který přijde oznámit, že je obětí domácího násilí, odchází většinou s tím, že je podezřelý, že právě on týrá svoji partnerku. Z oběti se stává pachatel.
- **Domácí násilí**, které se vyznačuje vztahem ovšem bez přítomnosti fyzického násilí, se nachází v situacích, kdy je partner dominantní ženou postupně zatlačován do extrémně podřadné pozice. Převažují kombinace emocionálního, sociálního a ekonomického násilí. Ke konkrétním podobám patří chronická devalvace partnera, deptání jeho sebedůvěry, odepírání jeho potřeb a finančních zdrojů. Motivací partnerky je frustrace z toho, že muž nezajistil rodině očekávaný materiální standard a sociální prestiž. Nejde tudíž o uplatňování moci (typický motiv muže), ale o selhání muže, jakož to živitele rodiny, ochránce ženy a dětí. Žena pak zaskakuje za muže, prosazuje zájmy rodiny, dělá kariéru, jedná s úřady a partnera, kterého si neváží, staví na vedlejší kolej partnerského vztahu a vystavuje ho především psychickému tlaku, později i fyzickému. Je třeba uvést i fakt, že někteří partneři reagují na ponižování ze strany ženy rovněž agresí, kdy z domácího násilí se stává vzájemné partnerské násilí.
- **Z praxe u skupiny domácího násilí v Brně**, vyplývá, že ve většině případů se jedná o psychické násilí, fyzické násilí je spíše sporadické, ostatní znaky domácího násilí na mužích jsou obdobné jako u násilí na ženách, kdy rozhodujícím faktorem je první a profesionální přístup k oběti muže, profesionální péče, odbornost, nezaujatost a

v neposlední řadě vypracování odborného posudku, zda oběť – muž trpí posttraumatickou stresovou poruchou.

1.2. Domácí násilí páchané na mužích

Domácí násilí na mužích je v České republice novinkou, na rozdíl od domácího násilí páchaného na ženách. Výsledky průzkumů, které o domácím násilí byly realizovány, ukazovaly na naprostou převahu žen – obětí domácího násilí. Možná právě proto se diskuse o domácím násilí točily kolem žen, jako obětí a mužů, jakož to pachatelů. Téma domácího násilí páchaného na mužích se otevřelo až na základě výzkumů z posledních let. V českém prostředí to byl např. kolektiv autorů v knize **Domácí násilí, násilí na mužích a seniorech**.⁷

Téma domácí násilí na mužích je vnímáno jako problém, který se nevyskytuje, či jen pouze ve výjimečných případech. Důvodem proč tomu tak je, se ve své knize **Tudy cesta nevede**, zabývá i Elisabeth Badinterová, francouzská socioložka a jedna z nejvýraznějších postav francouzského feminismu. Ta se domnívá, že násilím, páchanými ženami na mužích, se téměř nezabývá nikdo, protože „*Vše, co oslabuje koncept mužské dominance a obraz ženy – oběti, je pokládáno za nevhodné seriózní úvahy. A pokud o něčem takovém uvažuje, pak vždy stejným způsobem: zaprvé, ženské násilí je procentuálně zanedbatelné, zadruhé, že je vždy reakcí na mužské násilí a za třetí, že takové násilí je legitimní.*“ Kritizuje také některé feministické výzkumy násilí páchaného na ženách, ve kterých jsou údaje o ženských obětech násilí nadsazené. Ve své knize upozorňuje na zprávu Rady Evropy, podle které se oběťmi stávají i muži a německé statistiky, podle kterých se na manželském násilí podílí 5 - 10 % žen, které fyzicky napadají muže. „*Je statisticky potvrzeno, že muži jsou silnější než ženy a panuje představa, že muži jsou schopni násilnému chování své družky kdykoliv učinit přítrž. Pokud to muži nedělají, pak z pouhé zbabělosti, anebo z masochismu. Soucit veřejnosti ale nevzbuzuje ani jedno, či druhé*“.⁸

Badinterová dochází k názoru, že násilné osoby se vyskytují jak mezi muži, tak mezi ženami, mezi muži ovšem častěji: „*Otázky ženského násilí a ženské moci jsou systematicky opomíjeny, ženy se vytrvale považují za utiskované, a tudíž nevinné a lidé si postupně zvykají na obraz lidstva rozetnutého vedví, který zdaleka neodpovídá pravdě*“ (Badinterová, s. 80-82).

⁷ BURIÁNEK, J. et al. *Domácí násilí – násilí na mužích a seniorech*. Praha/Kroměříž: Triton, 2006. s. 28,30.

⁸ BADINTEROVÁ, E. *Tudy cesta nevede*. Slabé ženy, nebezpeční muži a jiné omyly radikálního feminismu. Praha: Karolinium, 2004. s. 57-77.

Obecně lze násilí rozdělit na partnerské a mezigenerační. Za mezigenerační se označuje násilí směřující od rodičů k dětem a naopak. Partnerským násilím se rozumí násilné chování v intimních vztazích. Běžné partnerské násilí má tendenci být užíváno jak muži, tak i ženami, neustí tak často ve fyzická zranění a neuplatňuje se v něm eskalace, tudíž se nejedná o domácí násilí. Je jím obecně rozuměno takové chování, které u jednoho z partnerů způsobuje strach. Může se odehrávat nejen mezi partnery sdílející společnou domácnost, ale i po ukončení vztahu, kdy partneři již spolu nebydlí.⁹

1.3. Charakteristika mužských obětí domácího násilí

U mužských obětí můžeme hovořit o dvojí stigmatizaci. Jak upozorňuje Hamrlová: „Muž – oběť domácího násilí, má oproti ženě oběti domácího násilí ztíženou situaci tím, že kromě předsudků týkajících se domácího násilí obecně musí čelit i předsudkům vůči mužům jako obětem a rovněž genderovým stereotypům o roli muže ve společnosti, které mu v konečném důsledku mohou bránit vyhledat účinnou pomoc“.¹⁰ Podle Linkové chlapci od raného věku musí dokazovat jiným mužům či chlapcům svoji správnou mužskou identitu a mužské okolí se stává středem dosažení této správné identity, přičemž stranou nezůstávají ani ženy – matky, učitelky a další ženské postavy v okolí chlapce.¹¹ Co je pro muže typické, je výsměch ze strany okolí.

Nejčastější důvody, proč muži neoznámují násilí na své osobě, je možné shrnout následovně

- muži se necítí být jako oběť, nenazývají se oběti,
- muži násilí ze strany ženy neoznačují tím, že se jedná o trestný čin,
- muži zažívají stud, neboť vnímají svůj problém jako nežádoucí fenomén,
- muži se obávají kontaktovat Policii, protože se domnívají, že jim neuvěří a že nakonec paradoxně oni mohou být pachatelem domácího násilí,
- muži mají strach ze zveřejnění případu, kdy by toto mohlo působit v očích veřejnosti a okolí jako stigmatizace
- přijmout veřejně a před svým okolím roli oběti, je pro muže zahanbující vzhledem k jejich životní situaci, toto je pro muže traumatizující.

S určitou nadsázkou mluví v tomto smyslu autor Köster o tzv. novém muži, který chápe, že i oběť má nárok na solidaritu a říci si o pomoc není ponižující ani pro týraného

⁹ MARVANOVÁ – VARGOVÁ. B., TOUFAROVÁ M., *Partnerské násilí*, Praha: Linde, 2008. s. 9.

¹⁰ HAMRLOVÁ, M. *Domácí násilí na mužích – poznámky k diskusi*. Příspěvek určený pro Genderové konfrontace – nepublikovaný rukopis, 2008. s. 14,25.

¹¹ BURIÁNEK, J. et al. *Domácí násilí – násilí na mužích a seniorech*. Praha/Kroměříž: Triton, 2006. s. 30,41.

muže. Zahraniční studie, které zkoumají chování mužských obětí, zatím referují o velké zdrženlivosti ve vyhledávání pomoci.¹²

V násilném vztahu muži neoznamují násilí z níže uvedených důvodů

- násilí v původní rodině, zážitky z dětství,
- ojedinělé a lehké incidenty domácího násilí,
- psychická závislost na partnerce,
- finanční a ekonomické důvody.

Není snadné prosadit do procesů dnešní socializace fakt, že role hrdiny a oběti se mohou v životě střídat, že i prohra patří do běžné životní situace úspěšných mužů i žen. Viktimologie se snaží prosazovat životní postoj, který zastává názor, že viktimizace není pro oběť hanbou. K tomu patří i propagování, že oběť není slabým jedincem, ale naopak tím, kdo přežil násilí. Oběti zločinů si zaslouží úctu a respekt. Známým v této oblasti pak zůstane výrok Hanse Joachima Lenze, že: „*domácímu násilí se muž ubrání nejlépe tím, že zůstane singl*“.¹³

Často se tvoří překážky při hledání a pomoci obětem, omlouvá se násilné chování pachatele a odvrací se pozornost od skutečného problému. Mezi nejčastější mýty patří:

- *násilí mezi partnery je soukromou záležitostí, o které by se okolí nemělo zajímat* – od roku 2007 u Policie ČR zaveden institut vykázání násilné osoby,
- *k partnerskému násilí dochází v nižších společenských vrstvách* – je zřejmé, že k násilí dochází ve všech společenských vrstvách, bez ohledu na vzdělání, příjem či společenské postavení. Na jeho výskyt nemá vliv pohlaví, rasa, věk, etnikum, náboženské vyznání, vyskytuje se jak v heterosexuálních tak i homosexuálních vztazích,
- *situace není tak strašná, jinak by oběť násilí odešla* – pro většinu lidí je nepochopitelné, proč oběť neodejde, důvodem je prestiž, stud, ztráta příjmu, rozdělení dětí, apod. Tím, že oběť ve vztahu zůstává, je oběti připisována odpovědnost za další činy. Oběť ztrácí povědomí o tom, co je pro ni nebezpečné či ohrožující a začíná podceňovat vážnost těchto incidentů. Pachatel i oběť často bagatelizují násilné incidenty i jejich důsledky.¹⁴

¹² KÖSTER, S.: *Männer als Opfer und Täter*. Frankfurt: Verlag für Polizeiwissenschaft, 2009. s. 34-48.

¹³ LENZ, H.-J., 2002, *Mann oder Opfer? Kritische Männerforschung zwischen Verstrickung in herrschende Verhältnisse und einer neuen Erkenntnisperspektive. Eine Einführung ins Thema*. In Godbersen P. et al. *Mann oder Opfer?* Dokumentation einer Fachtagung der Heinrich Böll Stiftung und des „Forum Männer in Theorie und Praxis der Geschlechterverhältnisse“ am 12./13. Oktober 2001 in Berlin. Berlin: Heinrich-Böll-Stiftung.

¹⁴ MARVANOVÁ – VARGOVÁ, B., TOUFAROVÁ M., *Partnerské násilí*, Praha: Linde, 2008. s. 3,6.

Badinterová se domnívá, že „na rozdíl od týraných žen, týraní muži dlouho doufají, že se vše urovná. A stejně jako většina žen jsou z jakéhosi záhadného důvodu na své trýznitelky fixovány.“¹⁵

Jestliže nechceme být ovládnuti svým partnerem nebo partnerkou, musíme oběti donutit snášet to, co pachatel sám nechce a to právě tak, že ho udržujeme ve stavu, kdy je možné říci slova „stále k službám“.¹⁶

1.4. Porovnání násilí na mužích v České republice a dalších vybraných evropských zemích

V **České republice** do současné doby proběhl pouze jeden výzkum, který je přímo věnovaný mužským obětem domácího násilí. Realizoval ho v roce 2004 kolektiv autorů v čele s Jiřím Buriánkem. Data byla pořízena v Jihočeském kraji u mužů starších 18 let. Celkem se jednalo o 458 respondentů. Použita byla metoda dotazníku, který byl vyplňován formou rozhovoru tazatelek s respondenty. Níže jsou zmíněny některé výsledky tohoto výzkumu:

- 30 % mužů zažilo ve vztahu slovní agrese typu různých nadávek, které už překračují mez běžného chování,
- 4 % mužů uvedlo vyústění hádky v proměnu fyzického napadení ze strany partnerky (Buriánek, s. 79, 80),
- kontakt s domácím násilím závisí na věku, stupňuje se spíše s přibývajícimi roky,
- v oblasti psychického násilí vykazují tendence žárlivosti na kontakt s jinými ženami, žárlivost partnerek na kontrolu chování partnera,
- u mužů existuje malá šance, že se o obtížích dozví jiná osoba,
- byla prokázána podmíněnost násilného chování partnerky tradičně rizikovými faktory alkoholu, drog a agresivity.

Co se týče odpovědnosti pachatelky v případě násilí na mužích, je toto řešeno stejně v přestupkové či trestní rovině i u případech, kdy obětí je žena. Domácí násilí může být považováno jako přestupek nebo trestný čin.

Na Slovensku kvalifikuje Policie domácí násilí jako trestný čin. V právní diktatuře trestního zákona Slovenské republiky, můžeme najít úplnou definici domácího násilí, která obsahuje různé formy týrání. Slovenská úprava reflektuje názor mezinárodního společenství, že násilí páchané mezi příbuznými, je třeba brát mnohem vážněji, než násilí páchané na cizích osobách. Odráží se to především v mnohem vyšších trestních sazbách a také přísným

¹⁵ BADINTEROVÁ, E. *Tudy cesta nevede. Slabé ženy, nebezpeční muži a jiného omyly radikálního feminismu*. Praha: Karolinum, 2004. s. 73.

¹⁶ FRANCE HIRIGOYEN, M., *Psychické násilí v rodině a zaměstnání*, Praha: Academia, 1998. s. 21.

uplatňováním zásady „třikrát a dost.“ Paragraf 47 odstavce 2 trestního zákona obsahuje sazbu doživotního odnětí svobody za dokonáný trestný čin týrání blízké osoby, pokud tomuto odsouzení předcházela již dvě rozhodnutí o spáchaném stejném trestném činu.¹⁷

V Německu byla z pověření spolkového ministra pro rodinu, seniory, ženy a mládež zrealizována studie zaměřená přímo na násilí páchané na mužích. Metodou byli kvalitativní rozhovory s muži. Studie ukázala, že některé formy násilí muži berou jako normální, kdy se jedná např. o hádku na veřejnosti či tělesný kontakt. Hlavní problém je, že muži o sexuálním zneužívání své osoby vůbec nechtějí mluvit a stydí se za to. U dalších forem násilí každý šestý muž sdělil, že byl jednou či vícekrát nepříjemně odstrčen svou ženou.¹⁸ Dotazováno bylo celkem 200 mužů, kdy mezi 5 % až 10 % z nich uvedlo, že byli svou partnerkou lehce zpohlavkováni, pokousáni nebo poškrábáni tak, že to bylo bolestivé, nebo bylo do nich silně strčeno, či byli silně uchopeni ze strany své partnerky.¹⁹ Zhruba pět procent respondentů uvedlo, že v souvislosti s domácím násilím utrpělo zranění. Stejně procento mužů mělo strach, že se bude jednat o zranění života nebezpečné. Žádný z mužů, kteří zažili domácí násilí, nezavolał Policii, přesto se domníval, že by partnerka mohla být potrestána. Zhruba polovina z nich uvedla, že se partnerce v takových situacích nebránila, myšleno tím, že by ji také uhodili. Pět až osm procent mužů uvedlo, že jim partnerka kontroluje poštu, telefonní hovory nebo emaily, partnerka rozhoduje o tom, kdy se muž může s někým setkat a kdy. K sexuálnímu násilí se muži odmítli vyjádřit. V rámci studie se ukázalo, že v Německu existuje málo nabídek podpory mužům – obětem násilí.

Nutno podotknout, že na výzkumy týkající se domácího násilí je třeba nahlížet kriticky, a to jak na mužské oběti, tak i nulové mužské oběti. Svoji úlohu zde hraje fakt, zda se jedná o partnerské násilí či domácí násilí. Výše uvedené výzkumy nebyly podloženy praxí ve zdravotnických zařízeních ani zkušenostmi z každodenního života.

Stejně jako pro ženské oběti, tak i pro mužské, je složité opustit násilný vztah. Overberg se domnívá, že pro muže je to ještě složitější vzhledem k tomu, jak je společností brán. Domnívá se, že je to hlavně tím, že muž je toho názoru, že musí ženu ochraňovat a nemůže ji nechat samotnou. Je nesnadné přimět muže ke změně. Muži byli vychováni k ochraně domova a cítí zodpovědnost za to, pokud se jim toto nedaří, i přesto, že dnes ženy pracují stejně, někdy i více, než muži. Podle Overberga se muži domnívají, že když ze vztahu

¹⁷ § 47/2 zák. č. 300/2005, trestního zákona Slovenské republiky.

¹⁸ Bundesministerium für Familie. Gewalt gegen Frauen in Paarbeziehungen [online]. 2008. [cit. 2008-11-01]. Dostupné z WWW:

< [¹⁹ Ergebnisse der Pilotstudie, *Gewalt gegen Männer*, Personale Gewaltwiderfahrnisse von Männern in Deutschland, 2005.s. 10.](http://www.bmfsj.de/bmfsj/generator/RedaktionBMFSFJ/Pdf-Anlagen/M/>.</p></div><div data-bbox=)

odejdou, tak jsou slabí a jsou méněcenní.²⁰ To potvrzují i muži, se kterými dělal rozhovory Cook. Z rozhovorů s muži je zřejmé, že ženu neopustili, i přes to, že je žena urážela a psychicky vydírala delší dobu. Muži neodešli z domova s tím, že se cítí odpovědni a žena slibovala, že se změní. Jiný muž zase cítil zodpovědnost za děti. Právě děti bývají též rozhodujícím faktorem toho, že muž nikdy neopustí svoji ženu. Někdy muž působí jako ochránce dětí, když žena utočí i na ně. (Cook, s. 62) Muži se často domnívají, že i justice je proti nim zaujatá, protože se sama nesečkala s muži, jakož to obětí, a svěření dětí do péče muže bude velmi obtížné.

Lenz také uvádí, že pomáhající osoby, které pracují s mužskými oběťmi násilí, nevycházejí z utrpení muže obětí, ale spíše z toho, že muž může být potenciálním pachatelem. Proto je pro ně snažší pracovat s jinými oběťmi.²¹

Ženy by neměly být jako násilné osoby podceňovány a nemělo by být na ně nahlíženo jako na něžné pohlaví: „*Dokážou být násilné a kruté“*, poměrně zdatně házejí věcmi, které mohou partnery zranit, jako zbraň mohou použít věci nebezpečné jako je vařící voda, rozpálený olej z pánve nebo kuchyňský nůž“.²²

Autorka syndromu bitého manžela S. Steinmetz spatřuje následující důvody, kdy muž je obětí domácího násilí tyto:

- média i odborníci setrvávají vůči tématu domácí násilí na mužích ve stavu nepozornosti,
- domácí násilí na ženách je viditelnější, protože při něm většinou dochází k fyzickým následkům více, než v případech u mužů,
- muži více než ženy popírají roli své obětí.²³

Posledně jmenovaný bod lze s aktuálními zkušenostmi upřesnit tak, že nejde jen o fyzické útoky partnerky. Vedle skrývání a utajování násilí, se u mužských obětí často setkáváme s tím, že muži se necítí jako obětí domácího násilí. Slovníkem viktimologické teorie je percepce i deklarace procesu viktimizace u mužů komplikovanější. To se projevuje i v jeho kontaktech s úřady. V důsledku informací, které prezentuje, není označen za oběť. K posouzení situace, že se jedná o domácí násilí, dochází velmi pozdě až v důsledku vyhocené situace.²⁴

²⁰ COOK, P.W., *Abused Men. The hidden Side of Domestic Violence*. Westport: Praeger Publishers, 1997. s. 61.

²¹ LENZ, H.-J., *Mann oder Opfer? Kritische Männerforschung zwischen Verstrickung in herrschende Verhältnisse und einer neuen Erkenntnisperspektive. Eine Einführung ins Thema*. In Godbersen P. et al. *Mann oder Opfer? Dokumentation einer Fachtagung der Heinrich Böll Stiftung und des „Forum Männer in Theorie und Praxis der Geschlechterverhältnisse“ am 12./13. Oktober 2001 in Berlín*. Berlín: Heinrich-Böll-Stiftung, 2002.

²² ŠEVČÍK, D. ŠPATÉNKOVÁ, N. *Domácí násilí – kontext, dynamika a intervence*, Praha: Portál, 2011. s. 65,69

²³ STEINMETZ, S: *Battered Husbands*. In: Jaskson, N.A. (Ed.) *Encyclopedia of Domestic Violence*. NY, London 2007. s. 75-89.

²⁴ ONDRÁČEK, Z.: *Muž jako oběť domácího násilí*. Kriminologický sborník, 2009, č. 3. s. 26-29.

Rakouský model, který také reaguje na domácí násilí, patří mezi nejlépe rozvinuté a funkční v Evropě. Budí respekt jak u odborníků, tak i na politické scéně. Tento model byl inspirací i v České republice. Zákon stojí na spolupráci s intervenčními centry, výcvikovými programy pro Policii a jejich vzájemné spolupráci. Legislativa k domácímu násilí vznikla v roce 1997. S tímto zákonem vznikla novelizace dalších zákonů, především zákona o Policii a exekučního zákona. Stěžejní je:

- a) odpovědnost státu – stát a Policie, důležitá spolupráce,
- b) násilí je kriminální čin – jedná se vždy o závažné porušení lidských práv,
- c) odpovědnost násilníka – nesmí docházet k bagatelizaci problému mezi pachatelem a obětí a Policií,
- d) priorita bezpečnosti oběti – obsaženo v § 382 b) odstavce 1 o vykázaní z bytu a odst. 2 o zákazu pobývání na určitých místech.

Rakouský model neobsahuje programy práce s násilnou osobou, ale využívá opětovného zákazu vstupu pachatele.²⁵

Ve Velké Británii je ochrana před domácím násilím obsažena jak v civilních tak i trestních zákonech, stejně jako u nás, neexistuje jednotný název domácí násilí. Každá složka pracuje se svojí definicí. Překvapivé je, že i různé části Policie pracují s rozdílnými definicemi. V oblasti práva byly schváleny dva zákony The Domestic Violence and Matrimonial Proceedings and Magistrates Courts Act (zákon o domácím násilí a o řízení ve věcech manželských v roce 1976 a zákon o řízení ve věcech domácích a magistrátních soudech v roce 1978). Zde soud mohl vydat příkaz, aby násilník opustil dům, ale soudy tohoto nevyužívaly z důvodu přísné sankce. Od roku 1996 byl tento zákon nahrazen zákonem o právu rodinném, kdy vykázaní násilníka, soudy využívají. V právní diktatuře se objevuje § 23 odstavce 3 písmena b), který umožňuje líčení i bez toho aniž by přítomen byl svědek.²⁶

Pro odsouzené pachatele existují terapeutické programy, jež navštěvují povinně na příkaz soudu. Na tyto služby dohlíží Probační služba a trvají 11 měsíců.

Nizozemí patří mezi státy, které poskytují ochranu před domácím násilím pouze trestním právem. Jejich právo však neobsahuje žádnou přesnou definici tohoto trestného činu. Nerozlišuje se mezi přestupkem a trestným činem jako u nás, vždy se jedná o trestný čin. O výši sankce rozhoduje státní zástupce po zvážení daného typu násilí. U této trestné činnosti s trestním stíháním pachatele nemusí být souhlas oběti. Ovšem v praxi Policie nezahajuje trestní stíhání bez souhlasu oběti. Pokud oběť nespolupracuje, Policie případ zadokumentuje,

²⁵ § 382 zák. č. 134/2013, trestního zákoníku Rakouska.

²⁶ § 23 zák. č. 40/2009, trestního zákoníku Velké Británie.

záznam slouží jako podklad pro případné další oznámení, kdy Policie v šetření nepokračuje. Rozlišuje mezi sexuálním a fyzickým násilím, kdy sexuální násilí je považováno jako závažnější. V takovém případě zahájí hned trestní stíhání pachatele. V Nizozemí výborně fungují sociální služby, kdy tyto poskytují lepší péči než samotná Policie. Pachatele též musí využívat dle rozsudku služeb terapeutických programů. Oběti mohou požádat i o finanční pomoc, avšak musí splňovat přísná kritéria. V Nizozemí na každém policejním okrsku působí specialista na domácí násilí. Policie je oprávněna vstupovat do obydlí jen tehdy, pokud ten kdo oznámil násilí, dá souhlas ke vstupu Policii.

2. Životní situace z genderového pohledu lidí v dnešní době

Na životní situaci mužů, obětí násilí ve vztahu, můžeme nahlížet z pohledu dnešní společnosti, ve které žijí. Tyto změny proběhly především v oblasti rodiny, sexuality a vztahů.²⁷ Dochází k oddělení sexuality, což s sebou přineslo změny vztahů mezi muži, ženami a jejich rolami, které se od nich očekávají.

„Ženy přestaly akceptovat mužskou sexuální dominanci a obě pohlaví se musí vyrovnat s tím, co to s sebou nese. Život se změnil v otevřené možnosti, se kterými vstupují do našich životů nové úzkosti a nároky.“²⁸

Podle Giddense muži a ženy vstupují do vztahů s různými očekáváními, které mají naplnit rodinu. Jak se mění podoba lásky vztahů, mění se také role od mužů, co v lásce očekávají. Uvádí, že romantická láska s sebou nesla nedostupného muže, nová podoba lásky, kterou autor nazývá spolu plynoucí láskou, s sebou nese větší rovnost a tím i přiznání mužské emoční nestability. (Giddens 2012) Dále uvádí, že trvá-li muž na svých starých způsobech role, je ženou obviněn ze sexismu. Přijme-li nové odpovědnosti související s novou dobou a změnami očekávání od muže, vede jej to ke zhroucení. Jak píše, intimita a vztah se v současné době musí vyjednat. Nemůžeme již očekávat model z minulosti, kdy partner zastával určitou roli muže.

Vzhledem k tomu, jak v dnešní době je moc složité rozpoznat, kdo je agresorem a kdo obětí domácího násilí, nelze na násilí nahlížet pouze pohledem feministické teorie, podle které je domácí násilí důsledkem nerovného postavení žen a mužů ve společnosti a je proto většinou pácháno muži na ženách.

Psychická zátěž u oběti muže je ztrátou osobní svobody a základních práv, kdy toto představuje pro něho psychicky vyhrocenou situaci. Oběť, jejíž práva jsou dotčena, prožívá frustrující situace, ve kterých dochází ke zvýšení nároků na odolnost a očekáváním člověka takové situace zvládat. Takové situace jsou označovány jako psychické zátěže.²⁹

Muži omezeni na svých právech se svobodně rozhodovat, prožívají velkou psychickou zátěž, která je doprovázena strachem o jejich osobu, budoucnost nebo pocitem osamocení. Psychosociální zátěž vychází z toho, že se nedokážeme rychle přizpůsobit nově vzniklým situacím. Tyto zátěže jsou součástí pocitu ztráty nenaplněného očekávání sociální role.³⁰

---

²⁷ GIDDENS, A., *Unikající svět*, Praha: Sociologické nakl., 2000. s. 15-20.

²⁸ GIDDENS, A., *Proměna intimity*, Praha: Portál, 2012. s. 17,18.

²⁹ ČÍRTKOVÁ L., *Policejní psychologie*, Plzeň: Čeněk, 2006. s. 126.

³⁰ Srov. HARTL P. – HARTLOVÁ H., *Velký psychologický slovník: zátěž psychosociální*, Praha: Portál, 2010. s. 138,554,689.

Podněty, které ovlivňují psychickou zátěž, jako úzkost, vztek, bezmocnost a stres jsou reakcemi organismu muže na události, které jsou ohrožením vlastní duševní pohody.³¹

Problémem při omezení oběti na svobodě, bývá nemožnost naložit s časem dle vlastní uváženosti, sociální omezení, omezení pohybu, pocit ztráty svých zájmů a životní jistoty.³²

Při stresujícím prožitku dochází k častým emočním projevům, zejména úzkostí u oběti, agresi, depresím, vzteku a k oslabení některých kognitivních funkcí, které se projevují potížemi s uspořádáním myšlenek a nesoustředěností. Stres je fyzikální, politický nebo chemický vliv okolního prostředí, který ohrožuje psychické a fyzické zdraví osob. Zvládání stresových situací má dvě rozdílné roviny, které jsou zaměřeny na problém a zvládání emocí.

2.1. Role genderu v partnerském násilí

Muž je v roli oběti v naší společnosti jevem dosud méně obvyklým, což souvisí s naším rozdílným vnímáním žen a mužů. Jak uvádí Vágnerová, v chápání maskulinity ve společnosti přetrvává tradiční rozdělení, související s různými očekáváními vůči mužům a ženám.³³ Tato odlišná očekávání jsou dána v sebehodnocení, postojích a chování dospělých mužů a souvisí s genderovými stereotypy, které v naší společnosti jsou.

„Genderové stereotypy jsou popisy toho, jak má vypadat „maskulinní muž“ či „femininní žena“. O takových stereotypech lidé obvykle uvažují tak, že normální muž nenese žádné rysy ženskosti a naopak. Genderové stereotypy jsou platné, protože se předpokládá, že tvořící genderový stereotyp sdílejí všichni příslušníci daného pohlaví, mnozí lidé se o něm stereotypním obrazům vymykají“³⁴

Pro muže je maskulinita důležitější než pro ženy jejich ženskost a tudíž se snaží vyhovět tradici, která se jim může jevit více ohromující. (Vágnerová, 2007, s. 35) Z důrazu na sílu je zřejmé, že muži nechtějí projevit slabost a poprosit o pomoc, kdy ji někdy ani nedokážou přijmout i přesto, že jim je nabízena, protože by se báli toho názoru, že jako muži selhali. (Vágnerová, 2007, s. 36) Mezi další očekávání mužů je vlastnit, brát, ochraňovat, soupeřit, strach ze selhání a zvyk v krizových situacích reagovat fyzickou silou.

Stane-li se muž obětí násilí, neodpovídá to zažitým stereotypům, neboť je od něj očekávána spíše role pachatele, než oběti násilí. Zde nastává nerovnováha mezi mužem a požadavky jeho okolí. Překážky může muž nalézat i ve své psychice, kdy se musí vypořádat s vlastní zranitelností a pochybami o své mužnosti. Psychické faktory jsou dány tím, že

³¹ Srov. NAKONEČNÝ M., *Psychologie*, Praha: Triton, 2011. s. 355-361.

³² Srov. BLATNÍKOVÁ Š., *Psychologické aspekty uvěznění*, Praha: Psychologie dnes, 2004. s. 20.

³³ VÁGNEROVÁ. M., *Vývojová psychologie, Dospělost a stáří*, Praha: Karolinum, 2007. s. 15-30.

³⁴ RENZETTI, C.M., *Ženy, muži a společnost*, Praha: Karolinum, 2003. s. 258.

žijeme v době, která nás socializovala jako muže. Chybí totiž podvědomí o násilí na mužích i služby pro ně samotné. Jak uvádí Čírtková: „*Genderová schémata se promítají do teorie a praxe domácího násilí na ženách. Role genderových schémat násilí na mužích není dostatečně prozkoumána. Je možné, že ztráta mužské identity není jen následkem, ale startérem domácího násilí na mužích*“³⁵

Koncem 20. století končí tradiční dělení na muže chlebdárce a ženy v domácnosti. Sex už není spojen pouze s mateřstvím. Vztahy jsou více křehké, ale vzájemně uspokojující. Přestože si lidé vybírají dlouhodobě intimní vztahy, zahrnující vztah podobný manželství a vztahy rodičovské, různorodost ve stylu osobního života kvete.

Existují hypotézy, že v zemích, kde bylo dosaženo vyšší rovnosti mezi pohlavím, je menší míra domácího násilí. Jsou ale také hypotézy, že se zvyšující rovností žen roste i míra jejich násilí na mužích, roste agresivita mladých dívek. Vzhledem k tomu, že násilí je také o moci, dopouští se ho ve vztahu ten či ta, která větší moc disponuje. Bude-li lépe postavenou v rodině žena, může to být právě ona, kdo se násilí bude dopouštět.³⁶ Některé ženy mohou od svých partnerů vyžadovat tradiční role, a pokud nejsou naplňovány, může se muž stát terčem posměchu ze strany partnerky.

2.2. Gender a násilí z pohledu muže a ženy

Gender funguje jako princip struktury společnosti, což vystihuje Kimmelův koncept, kdy se jedná o identitu, interakci a instituci. Identita se váže ke kulturnímu a jazykovému kontextu, který utváří mužství či ženství, postavení pohlaví ve společnosti. Interakce znamená, že gender je vztah. Instituce jako rodina reflektuje a vytváří genderové vzorce ve společnosti. Genderovým vzorcem je například nastavení trhu práce.³⁷

Pojem ženství a mužství vymezuje, jaké vlastnosti máme mít a jaké nikoliv. Muži je připisována charakteristika silné, rozvážné a moudré bytosti, je mu přiřazena schopnost činu. Žena je popisována jako drobná, mladá a povídavá. Z toho vyplývá sociální očekávání, že muž je silný a žena slabá.³⁸ Od ženy se vzhledem k domácímu násilí očekává, že bude spíše pasivní, závislá a citově labilnější, smysl pro romantiku a nepříliš technická práce. U mužů se naopak očekává nezávislost, schopnost se prosazovat a míra tendence ovládat své emoce a

³⁵ ČÍRTKOVÁ, L., *Moderní psychologie pro právníky. Domácí násilí, stalking, predikce násilí*, vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2008. s. 19,20.

³⁶ HOTLER, O.G. Masculinities, gender equality and violence. *Masculinities and Social Change*, 2(1) [online]. 2014. [cit. 2014-11-19]. Dostupné z WWW: <<http://5181.doi:10.4471/MCS.2013.21/>>.

³⁷ Srov. VALDROVÁ, J. *Gender a společnost*, Ústí nad Labem: Univerzita J.E. Purkyně, 2006. s. 6.

³⁸ Srov. Tamtéž.

city. Společnost chápe muže jako soupeřivého, zaujatého do vlastní práce, technicky zdatného a sportovně ambiciózního.³⁹

Domácí násilí bylo až do počátku 90. let zkoumáno pouze v kontextu heterosexuálních vztahů. Důvodem tohoto přehlížení genderové asymetrie se debaty o domácím násilí zúžily na otázku násilí pouze mezi ženami a muži. O partnerském násilí pro gay a lesbickou skupinu se mlčelo ze strachu, přiznání se k tomu, že k násilí dochází i v těchto skupinách. Vrhne špatný dojem na tyto osoby a stanou se dalším argumentem pro odpůrce těchto menšin, kteří je považují za patologické. Samotný způsob domácího násilí jako násilí na ženách, uzavřel prostor pro myšlenky, že by se mohlo jednat o neheterosexuální násilí.

Uznání existence násilí v lesbických vztazích naráželo na odpor feministických organizací, které pracují pouze s myšlenkou, že násilí je podmíněno vztahem muž a žena.

Genderovou identitu lze chápat jako osobní zkušenost s ženskou či mužskou existencí, kdy společnost vymezuje obě jako žádoucí. Jedná se o hegemonní maskulinitu, kdy její požadavky naplňuje muž, který je majoritního etnika, heterosexuál, zdravý, racionálně uvažující, výkonný v práci.⁴⁰

Genderová identita je vyjádřením toho, že vše co muž či žena dělá, souvisí s tím, zda je osoba součástí muže či ženy. Muž přibližující se k ženským projevům ohrožuje svou mužnost, ženy schopné podávat mužské výkony jsou ve společnosti uznávanější. Mužská a ženská identita je vědomím sebe sama s určitými vlastnostmi pohlaví.⁴¹ Za mužskou ctnost je považována důstojnost, k ženské ctnosti patří zručnost, laskavost, krása, půvab a schopnost dělat svět krásnější.

Genderová role je soubor zjevných i skrytých nepsaných pravidel, platných pro chování a jednání žen a mužů.⁴² Genderové role se formují a potvrzují v oblasti rodiny, vzdělání, zaměstnání, společenských hodnot a norem. I za předpokladu stejných podmínek, jako věk a etnikum, zauímají muži vždy vůči ženám výhodnější pozici. Do genderových rolí se rodíme a nikdo neočekává, že bychom měli hrát roli opačnou.⁴³ Muži jsou znevýhodněni v případě domácího násilí tradičním dělením témat, neboť jim není dovoleno veřejně hovořit o citech, emocích, přiznat slabost, omyl, bezradnost a zoufalství. Již v útlém dětství je mužům říkáno, že nepláčou.⁴⁴

---

³⁹ Srov. CURRAN, D.J. *Ženy, muži a společnost*, Praha: Karolinum, 2003. s. 20.

⁴⁰ Srov. VALDROVÁ, J. *Gender a společnost*, Ústí nad Labem: Univerzita J.E. Purkyně, 2006. s. 7.

⁴¹ Tamtéž.

⁴² Srov. VALDROVÁ, J. *Gender a společnost*, Ústí nad Labem: Univerzita J.E. Purkyně, 2006. s. 7,8.

⁴³ FAFEJTA, M. *Úvod do sociologie pohlaví a sexuality*, Věrovany: Jana Piszczkiewicz, 2004. s. 32.

⁴⁴ FARMÁNKOVÁ, L., RYTÍŘOVÁ, K. *Abc feminismus*, Brno: Nesehnutí, 2004. s. 9-16.

Společnost není nakloněna k tomu, aby ženy byly respektovány jako odbornice, a proto se sami ženy vyjadřují s velkou nejistotou. Podstatnou úlohu zde hrají média, která prezentují ženy jako uznávané a významné osobnosti. I samy ženy mohou za tuto roli, která se domnívá, že nelze skloubit mateřství, rodinný život a kariéru.⁴⁵

V dnešní společnosti je úkolem ženy propojit roli matky a s ní související nároky vykonávané profese.⁴⁶ Zastoupení žen orientovaných pouze na rodinu v poslední době velmi klesá. Mnoho žen chce obojí, tedy pracovat a mít rodinu.⁴⁷ Ženy očekávají od muže rozhodnost, úspěch v zaměstnání, kvalitní finanční a materiální zabezpečení rodiny. Muž od žen očekává hezký vzhled, vytvoření pohodového prostředí v rodině.⁴⁸ Dnešní stav se blíží k tomu, že muž se stává hostem ve své rodině, ve které relaxuje, protože veškerý čas tráví v zaměstnání. Matka se stává tou, která řídí domácnost a musí vyřešit i neočekávané události, i ty, které jsou považovány za mužské.⁴⁹ Mužům je dána role živitele a ochránce rodiny. Rozdíly mezi pohlavími jsou závislé zejména na odlišném způsobu socializace pohlaví, která je ovlivněna zacházením, jak s muži tak i ženami.⁵⁰

Muže jakož to sociální pracovníky začaly motivovat činnosti, ve kterých mohli uplatnit svou autoritu a kázeň. Jedná se například o probační služby a kurátory. Další faktor, který ovlivnil rozložení mužů a žen v sociální práci, bylo jejich postavení ve společnosti. Muži preferují práci pro místní úřady. Důvodem je, že na úřadech je lepší kariérní růst. Ve zdravotnických zařízeních jsou spíše ženy.⁵¹

Sociální práce je stále vnímána jako ženská profese, stejně i v případě klientů. Tato skutečnost byla podložena vírou, že ženy mají přirozené nadání pro pomáhání druhým. Ženy se často zajímají o sociální práce z důvodu pečovatelského přístupu a opatrování, ale výkon vychází z uplatňování moci a autority. V praxi mohou mít sociální pracovníce problém s tím, jak nakládat se svou mocí a autoritou. Muži preferují přístup k politickým a ekonomickým zdrojům moci, zatímco ženy upřednostňují činnosti ve spojitosti s morálkou společnosti.⁵² Sociální profese je vnímána jako ženské povolání v důsledku osobnostních charakteristik žen – péče o druhé. Na druhou stranu je v sociální práci upřednostňována spíše mužská racionalizace a autorita.

---

⁴⁵ Srov. Tamtéž.

⁴⁶ JANOŠOVÁ, P. *Dívčí a chlapecká identita*, Praha: Grada Publishing, 2008. s. 17.

⁴⁷ Srov. KARSTEN, H. *Ženy – muži genderové role, jejich původ a vývoj*, Praha: Portál, 2008. s. 125.

⁴⁸ MOŽNÝ, I. *Rodina a společnost*, Praha: Slon, Praha: Slon, 2006. s. 258.

⁴⁹ JANOŠOVÁ, P. *Dívčí a chlapecká identita*, Praha: Grada Publishing, 2008. s. 17.

⁵⁰ MAŘÍKOVÁ, H. *Společnost žen a mužů z aspektu gender, Proměna rolí muže a ženy v rodině*, Praha: Open Society Found Praha, 1999. s. 59-61.

⁵¹ Srov. Tamtéž.

⁵² JANEBOVÁ, R., KAPPL, M., SMUTEK, M., *Sociální práce mezi pomocí a kontrolou*, Hradec Králové: Gaudeamus, 2008. s. 44,45.

2.3. Typy osobnosti pachatele u domácího násilí z pohledu žen

Téma genderu je důležité i v samotné sociální práci, kdy profesi sociálního pracovníka vykonávají jak muži, tak i ženy a každý z nich může ke klientům přistupovat z hlediska své biologické příslušnosti. Veřejnost vnímá gender jako něco záhadného, nového, něco co vyvolává obavy, protože ohrožuje kulturní normy a hodnoty.⁵³ Z výše uvedených skutečností je důležité rozlišit níže uvedené typy.

- 1) **Socializovaný typ**
- 2) **Neurotický typ**
- 3) **Psychopatický typ**
- 4) **Mentálně nedostačivý typ**
- 5) **Psychotický typ**

Socializovaný typ - city prožívání u žen jsou srozumitelné, fungují primární i sekundární potřeby. Svědomí je utvořené a reakce na spáchaný trestný čin odpovídá běžným představám (smutek, obava, lítost, sebevědomí apod.) Tento typ v praxi lze dobře rozpoznat. Kontakt s druhým pohlavím lze navázat snadno, oslovují jej i morální aspekty a citové vazby k lidem.

Neurotický typ – jsou zde neurotické poruchy u ženy – slabost, deprese. Tyto prvky se promítají do motivace kriminální trestné činnosti žen. Tento typ je emočně nezralý a narušený. K němu patří amatérské provedení, zanechání zřetelných stop na místě pro Policii ČR, předem plánovaný a jasný útěk z místa činu.

Psychopatický typ – zde se předpokládá velký podíl osobnosti ženy na kriminálním jednání. Jde o psychiatrickou diagnózu, která se projevuje nápadnými způsoby chování. U psychopatů se předpokládá vrozený vliv, který se dědí. Selhávají postupy snadné stimulace, akceptace morálních hodnot, svědomí, pocity viny apod. Inteligentní pachatel – žena, může průběh výslechu manipulovat a odvádět pozornost od klíčových otázek, zejména jde-li o nezkušeného policejního kriminalistu.

Mentálně nedostačivý typ – osobnost ženy se vyznačuje nízkou inteligencí. Jedná se o primitivní osobnost a tomu odpovídá i způsob trestné činnosti, kterou koná. Ta bývá

---

⁵³ JANEBOVÁ, R. *Úvahy nad genderovým tichem aneb je gender relevantní kategorií v sociální práci?*, In *Sociální práce, Sociální práce*: č. 2, 2008. s. 101.

jednoduchá, nepromyšlená, lehce odhalená, přímočará. Je zde nízký stupeň vyjadřování se, je omezena slovní zásoba. Výslech pachatelky končí nepravdivým sebepoznáním.

Psychotický typ – žena v době spáchání svého činu trpí těžkou duševní poruchou. Dopustí-li se činu, jde většinou o násilné trestné činy. Na první pohled je čin nápadný, bizardní a není výjimečný svou brutalitou.⁵⁴

---

⁵⁴ ČÍRTKOVÁ, L., *Forezní psychologie*. vyd. Plzeň: Čeněk. 2004. s. 20-22, 52-56.

3. Vybrané etické aspekty domácího násilí mezi mužem a ženou

Vztah muže a ženy má být propojením dvou osob navzájem se milujících a respektujících své osobnosti, důstojnost a svobodu. Potvrzením takového vztahu je manželství. Mohou nastat však i problémy, kdy jedním z takových je domácí násilí. Poněšický vnímá původ zla a násilí v neschopnosti trpět, což se projevuje i v problému navázat a udržovat mezilidské vztahy.⁵⁵ Tento postoj k násilí stojí za velkou pozornost. Člověk nechce trpět, ale lze říci, že i přesto stále disponuje touto schopností, tím se ale Poněšický nezabývá. Jakákoliv forma násilí nerespektuje vnější svobodu mezi ženou a mužem danou lidskými právy, zákony a normami společnosti. Ohrožení či omezení vnitřní svobody u domácího násilí je zásahem do vnitřního světa oběti a do svobody sám se dobrovolně rozhodovat dle svých možností. Násilná osoba své neúspěchy či nezdary přisuzuje ohrožené osobě, což vyvolává další stupeň násilí.

Bílý zdůrazňuje, že je nemorálním činem, i když pouze jeden z manželů neplní slib, kterým se zavázal při uzavření manželství.⁵⁶ Když jeden z manželů přijímá sliby, přijímá zároveň i normy společnosti. Vybrané aspekty domácího násilí, jednání proti svobodě druhého, jsou porušením morálního pohledu, což je ze strany společnosti a zákonů odsuzováno. „*Bůh zaručuje a ustanovuje morální řád, který je potřebný pro etickou orientaci nás samých způsobem, který transcenduje kulturně podmíněné normy či individuální názor jedince.*“⁵⁷ Toto přesně vystihuje pohled na deformaci z pohledu manželství muže a ženy. Normy jsou známy díky textům Bible skrze encykliky a jiné učení, které je směřováno ke všem lidem. Církev neschvaluje násilí páchané mezi mužem a ženou či naopak. Žena stejně jako muž je obrazem Božím a takové zacházení s násilím není vhodné. „*Normou hodnocení a jednání je důstojnost lidské osoby, která v sobě obsahuje respektování a podporování všech osobních a sociálních práv tkvících v její přirozenosti*“⁵⁸ Morální ideál civilního i církevního manželství je zásadně proti domácímu násilí, které porušuje vnější i vnitřní svobody člověka.

„*Zanikne-li v manželství zdvořilost a začne-li se hovořit jazykem chátřů, lůzy, ožralů a kriminálků, nelze manželství nějakým způsobem zkvalitnit.*“⁵⁹ Plzák hovoří o situaci v manželství, která může nastat i bez domácího násilí, přesto jeho postoj lze považovat za negativní vůči domácímu násilí. Náprava manželství, kde se násilí vyskytuje, je v některých

⁵⁵ PONĚSICKÝ, J. a kol. *Člověk a jeho postavení ve světě: filozofické otázky – psychologické odpovědi*. Praha: Triton, 2006. s. 66.

⁵⁶ BÍLÝ, J.L. *Základy etiky, estetiky a religionistiky*. Praha: Eurolex Bohemia, 2005. s. 91,92.

⁵⁷ VOLNÝ, V. Vliv morální a spirituální sféry člověka na lidské jednání. In FISCHER, O., MILFAIT, R. a kol. *Etika pro sociální práci*. Praha: Jabok – VOŠSP a teol., 2008. s. 223.

⁵⁸ Sociální nauka církve: *instrukce pro studium a vyučování*. Tišnov: Sursum, 1991. s. 95.

⁵⁹ PLZÁK, M. *Žena a muž: teorie a praxe manželského soužití*. Praha: Motto, 2001. s. 219.

případech i nemožná. Osoba, která je pachatelem a uzná, že není její jednání v pořádku, má možnost nápravy pomocí terapeutických programů, které jsou zaměřeny na změnu chování agresora domácího násilí proti oběti. Zároveň s terapií pachatele musí probíhat i terapie či jiná práce s osobou ohroženou.

Pokud pachatel násilí neuzná, že existuje problém v manželství a nechce ho řešit, je nutné, aby oběť konala sama. Řešením je podání žádosti o rozvod, což je ale problematické v případě církevního manželství. Tato problematika se řídí Kodexem kanonického práva, který uvádí, že manželé mohou žít odděleně. V případě vážného ohrožení života či zdraví druhého partnera, je to důvod k odloučení z moci dekretu nebo vlastního rozhodnutí podle tohoto Kodexu.⁶⁰

3.1. Etické hodnocení lidského jednání

K postoji člověka se vyjadřuje i Rotter, který uvádí, že „*kdo jedná podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, jedná s vědomím odpovědnosti, s dobrou vůlí, a také mravně dobře.*“⁶¹

Dorotíková uvádí, že činy mají základ v morálních hodnotách, ale záleží na člověku, zda se jimi bude řídit či nikoli. Lze říci, že ve světě násilí člověk koná mezi dobrem a absolutním zlem a pohybuje se právě mezi těmito rovinami. Snahou člověka je směřovat k ideálnímu dobru.⁶²

Muchová se zabývá oblastí, kdy je možné mluvit o morálce, kdy uvádí: „*Abychom jednání člověka mohli považovat za mravně dobré, musí jít současně o tři věci: Lidské chování: týká se jedné nebo více osob. Racionální myšlení: týká se situace, ve které člověk může rozumově uvažovat o důsledcích možného průběhu událostí. Člověk má dostatečnou míru svobody: aby mohl rozhodnout o směru dalšího vývoje událostí.*“⁶³ Zmíněné aspekty se týkají domácího násilí, kdy lidské jednání je namířeno proti druhé osobě. Etické normy mají tendenci člověku něco přikazovat nebo zakazovat. Norma představuje určitý vzor správného jednání osob v případě násilí, čímž člověku poskytuje možnost doufat, že se tím vzorem budou řídit i druzí. Vzniká tak u něj pocit svobody.⁶⁴

⁶⁰ Kodex kanonického práva. Codex Iuris Canonici [online]. 2015 [cit. 2015-03-27]. Dostupné z WWW: <<http://web.katolik.cz/feeling/library/Kodex.pdf>>.

⁶¹ ROTTER, H. *Osoba a etika: k základům morální teologie*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 1997. s. 139.

⁶² DOROTÍKOVÁ, S. *Etika: příspěvek k etice jednání*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2005. s. 101.

⁶³ MUCHOVÁ, L., SVOBODOVÁ, Z. (ed.). *K etické výchově*. Praha: Karez, 2011. s. 97.

⁶⁴ DIATKA, C. *O etice a hodnotách*. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, 2005. s. 156.

3.2. Zlaté pravidlo z pohledu násilí a etika z pohledu násilí

Základem by mělo být pravidlo: nedělej druhému to, co nechceš, aby druhý dělal tobě. Člověku stačí, aby si představil sám sebe na místě druhého, a promyslí si své činy. Existuje i Zlaté pravidlo v Matoušově evangeliu: „*Jak chceš, aby druzí jednali s tebou, tak jednej s nimi i ty*“⁶⁵. Z pohledu Zlatého pravidla jsou uvedené aspekty domácího násilí špatné. Jistě by člověk – pachatel, který koná domácí násilí, nechtěl, aby se toto dělo i jemu. Toto pravidlo jako zásada chování předpokládá, že si osoba (oběť) představí sebe sama místo své oběti, a své jednání zastaví.

Etika pravidel souhlasí s morálním ideálem civilního i katolického manželství, jelikož oba ideály jsou postaveny na normách a zákonech, tedy pravidlech. Když násilná osoba ohrožuje svobodu oběti u násilí, nejedná dle principů etiky pravidel a porušuje je. Za morálně dobré jednání se považuje, když je konané v souladu s činnostmi moudrého člověka.⁶⁶

Aristoteles se dotýká vztahů mezi lidmi i z pohledu násilí a přátelství a lze je využít ve vztahu muže a ženy. Vyzdvihuje dokonalé přátelství lidí s podobnými ctnostmi. Dobří lidé si rozumějí s jinými lidmi a jsou si vzájemně prospěšní.⁶⁷

Morální ideál v manželství si vzájemně s **etikou ctností** neodporuje. Etika předpokládá, že člověk bude usilovat o dokonalost své osoby a snažit se o získání mravních ctností. Toho člověk nedosáhne skrze omezování svobody v rámci druhých osob v případě domácího násilí. Některé aspekty domácího násilí jsou v rozporu s ctnostmi a principy etiky, stejně jako ukončení ideálu manželství.

Situační etika upřednostňuje osobu a situaci před obecnými mravními normami. Problémem této etiky, je dle Rottera zúžení zájmu na jedinečnosti svého Já. Vztah k Ty je mimo oblast zájmu, pokud není podporován jinými pravidly.⁶⁸

Hodnocení z pohledu domácího násilí u situační etiky je jasně dané. Omezování svobody odporuje principu lásky. Pachatel se neřídí agapé, proto je jeho schopnost násilně jednat považována za špatnou. Princip lásky odporuje jakémukoliv domácímu násilí, naopak podporuje morální ideály pro zachování manželství.

Etika přirozeného zákona u Akvinského počítá u člověka se sebezáchovou k životu ve společenství, zachování druhu a k poznávání pravdy a dober. Myšlenkou je, že vše má svůj

⁶⁵ Bible. *Písmo svaté Starého a Nového zákona*. Praha: Zvon, 1991. Mt. 7,12.

⁶⁶ KUNA, M. *Úvod do etiky ctností*. Ružomberok: Katolícka univerzita v Ružomberku, Filozofická fakulta, 2010. s. 89.

⁶⁷ ARISTOTELÉS. *Etika Nikomachova*. 3., nezměn., Praha: Rezek, 2009. s. 113.

⁶⁸ ROTTER., H. *Osoba a etika: k základům morální teologie*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 1997. s. 139.

účel. Lidé mají odpovědnost poznat a jednat tak, aby jejich jednání bylo v souladu s tím, co po nich požaduje Bůh.⁶⁹

Z hlediska **etiky přirozeného zákona** lze zmínit, že domácí násilí není založeno na její přirozenosti. Člověk má určení, ale není to páčání násilí na druhém a ohrožování jeho svobody. Pachatel nedisponuje žádnou ctností (moudrost, spravedlnost, statečnost, umírněnost, víra, naděje, láska) a nejedná dle pravidel ve společnosti. Naopak jeho trestná činnost je v rozporu s normami společnosti, ve které žije. Morální ideál manželství je dán i Bohem, tudíž jeho porušování je v rozporu s Božskými požadavky lidí.⁷⁰

Dle Koháka je **etika upřímnosti** založena na poznání, že upřímnost je součástí každé etiky. Problémem jsou upřímné činy a jednání osob, které ale konají zlo.⁷¹ Aspekty domácího násilí nejsou hodnoceny, pouze pokud jednání agresora vůči oběti je pravdivou upřímností.

3.3. Domácí násilí jako jednání proti svobodě

Život člověka muže i ženy, je spojen s možnostmi rozvíjet vlastní svobodu. Jak uvádí například Jankovský, aby se mohlo posuzovat morální jednání, musí být předpoklad toho, že člověk je svobodná bytost.⁷² Stěžejním tématem ovšem není lidská svoboda jako taková, ale souvislosti mezi domácím násilím a svobodou jak muže, tak i ženy. Tedy řečeno jedná se o aspekty domácího násilí, které jsou v souvislosti a vazbou na dva základní druhy svobody. Vybrané aspekty násilí vycházejí ze spojení forem násilí a zvolených druhů svobody jako hlediska výběru.

Pojem svoboda má pro člověka význam, který se díky obsahu často mění. „*Skutečnost, že žijeme a jednáme svobodně, zakoušíme spíše v jasnosti činů, na nichž se tato svoboda ukazuje.*“⁷³ Sokolovým cílem je ukázat svobodu ve třech formách a to:

- svoboda jako absence překážek,
- svoboda jako hra dvou svobod,
- svoboda jako možnost volby.

Sokol usuzuje, že první a třetí forma svobody má svá omezení a forma *hry* odpovídá skutečnosti taková, jaká je. Pojetí svobody jako hry ukazuje, že člověk potřebuje další osoby,

⁶⁹ THOMPSON, M. *Přehled etiky*. Praha: Portál, 2004. s. 11-13,73,94,95,112.

⁷⁰ ANZENBACHER, A. *Úvod do etiky*. Praha: Academia, 2001. s. 31,32,35,54,98,9.

⁷¹ KOHÁK, E. *Svoboda, svědomí, soužití: kapitoly z mezilidské etiky*. Praha: Sociologické nakl., 2004. s. 21.

⁷² JANKOVSKÝ, J. *Etika pro pomáhající profese*. Praha: Triton, 2003. s. 223.

⁷³ HONORÉ, J. *Průvodce katechismem katolické církve*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakl., 2008. s. 222.

aby vše fungovalo. „Svoboda není nikdy dokonalá a musí se na ní neustále pracovat“⁷⁴, toto platí především u domácího násilí. Svoboda člověka je ovlivněna svobodou druhých.

Diatka zmiňuje význam svobody ve vztahu k odpovědnosti člověka za jeho život i vše ostatní, co k němu patří. Podle něho pouze svobodný člověk odpovídá za své jednání.⁷⁵ Tedy u domácího násilí se pachatelem chápe člověk svobodný, který nese plnou zodpovědnost za své jednání a činy. Naopak násilná osoba omezuje svobodu své oběti. Není zohledněna možnost, že pachatel domácího násilí trpí nějakou duševní poruchou, přestože se v praxi toto stává faktem. U výše uvedeného pracujeme s plně svéprávným a na svobodě neomezeným pachatelem.

Dle Rothbarda člověk není absolutně svobodný a ani autonomní. V mnoha případech je oběť závislá na druhých a musí respektovat jejich svobodu, což je dáno principem, že svoboda jednoho je omezována svobodou druhého.

Jako základní hledisko pro výběr aspektů domácího násilí je zvolena vnější a vnitřní forma svobody. Důvodem je relevance, kterou mají právě v problematice domácího násilí.

- **vnější svoboda** souvisí s fyzickými, sexuálními, ekonomickými a sociálními formami domácího násilí,
- **vnitřní svoboda** souvisí s psychickými a emocionálními formami domácího násilí.⁷⁶

První jednání je u osoby násilné, která ohrožuje či omezuje vnější svobodu osoby ohrožené, a druhé jednání je jednáním osoby násilné, která ohrožuje či omezuje vnitřní svobodu osoby oběti.

Vnější svobodou rozumí Kohák možnost jedince jednat podle své vůle. Říká, že člověk je díky tomu osobou svobodnou, byť tato svoboda může být omezena. Konkrétní jednání osoby násilné proti osobě ohrožené v rámci vnější svobody se projevuje v hranicích definovaných jako fyzické, sexuální a ekonomické násilí.⁷⁷

3.4. Domácí násilí u muže

V rámci **fyzického násilí u muže** je ohrožena jeho vnější svoboda skrze fyzické útoky na tělo oběti s cílem zranit, ublížit osobě jako bytosti a omezit ji ve volném pohybu, například

---

⁷⁴ SOKOL, J. *Etika a život: pokus o praktickou filosofii*. Praha: Vyšehrad, 2010. s. 104.

⁷⁵ DIATKA, C. *O etice a hodnotách*. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, 2005. s. 156.

⁷⁶ ROTHBARD, M. N. *The Ethics of Liberty*. New York: nakl. New York University Press, 1998. s. 15-18.

⁷⁷ KOHÁK, E. *Svoboda, svědomí, soužití: kapitoly z mezilidské etiky*. Praha: Sociologické nakl., 2004. s. 21.

skrz zamykání oběti, schování klíčů, nebo zákazem oběti opustit dům pod pohrůzkou fyzické újmy.

U sexuálního násilí je u oběti ohrožena vnější svoboda hrozbami a výhrůzkami, kterými je nucena k sexuálním praktikám navzdory odporu poškozené osoby. Omezení je dáno znásilněním, kdy je oběť proti své vůli a svobodě nucena k něčemu, co se jí přičí. Znásilnění mužů ze strany žen není časté.

Násilí se týká sledováním rozhovorů přes telefon a pronásledování oběti či zákazu kontaktu se sociálním okolím. Pro osobu oběti je toto zvláště nebezpečné, jelikož násilná osoba ji omezuje při hledání pomoci. Může tímto nastat situace, kdy oběť, která potřebuje pomoci od blízkého okolí, je pro toto okolí nedůvěryhodná.

Ekonomickým násilím u muže je omezen přístup k financím a je mu dán zákaz pravidelné docházky do zaměstnání. Pokud nemá muž přístup k finančním prostředkům, je omezena jeho vnější svoboda z důvodu požadavků společnosti na možnost finančního příjmu. Ohrožený muž díky této formě násilí postrádá kontakt s jinými lidmi, má pouze kontakt s násilnou osobou.

Psychické a emocionální násilí u muže má vliv na duševní utrpení, úzkost a bolesti, proto jsou uváděny dohromady. Obě formy násilí, může pachatelka provádět verbálně či neverbálně. Neverbální útok je veden na vnitřní svobodu, děje se ničením osobních a milovaných věcí, které mají hodnotu pro oběť. Verbální útok vyjadřuje slovní ponižování, hrubosti, schválnosti nebo obviňování. Muž přijímá názory a myšlenky agresorky, což ohrožuje vnitřní svět oběti, její vůli a naději.

3.5. Vnímání oběti muže a pohled na něho z pozice pomáhajících

„Svobodný jsem tehdy, když moje jednání určují důvody, které uznávám, ne příčiny, které se mi jen přihodily.“ (Kohák, 2004) Člověk může být omezen na svých právech, ale z vnitřního hlediska je svobodný. A naopak může mít možnosti pohybu, přesto ohrožená osoba může být svázána psychickými či mentálními omezeními. Právě tato omezení vytvářejí domácí násilí. Aby se osoba vyvarovala zbytečnému trápení a úzkosti, je nutné, aby byla sama sebou v přítomnosti. Toto sebeuvědomění pak pomáhá k hodnocení, ve kterém jsou osoby oběti.⁷⁸ Dlouhodobým působením vnějších podnětů u domácího násilí s psychickou újmou, je vnitřní svoboda omezena právě násilným chováním. Konkrétní jednání osoby násilné proti

---

⁷⁸ MIHULOVÁ, M., SVOBODA, M. *Vnitřní svoboda*. Liberec: Santal, 2003. s. 142.

osobě ohrožené v rámci zásahu do vnitřní svobody je dána psychickým a emocionálním násilím.

Bezpečí a pochopení smyslu kritické události je pro oběť muže velmi důležité. Muž chce pochopit, proč se kritický incident stál právě mu. Je velmi časté, že tento začíná sám přemýšlet nad tím, zda on může za to, že se cítí jako oběť, připisuje si pocit viny za spáchaný trestný čin v souvislosti s domácím násilím proti jeho osobě. Sebeobviňování představuje prvek, který může muž použít, aby pochopil, proč se to stalo. Zní to zvláště, ale sebeobviňování představuje nevysvětlitelnost trestného činu z pohledu oběti. Sebeobviňování komplikuje vztah při práci s Policií. Nejen výslech podezřelého, ale i oběti, může být těžkou překážkou ke zjištění toho, co se opravdu stalo.⁷⁹

Často lidé ve svém okolí neví, jak mají s mužem jednat a jak se mají správně postavit k bolesti druhého. Nejistotu a pochybnosti v tomto mají samotní záchranáři a profesionálové, kteří se s obětí trestného činu setkávají. Sdělování nepříjemných zpráv, první kontakt s obětí představují situace, kdy je zapotřebí citlivě volit správný etický a psychologický postup.

V prvním případě je třeba dát oběti muže objektivní a pravdivé informace související s jejími právy, tím jsou myšleny informace o průběhu trestního vyšetřování ve všech jeho fázích, nezamlčovat důležitá fakta, poskytovat informace o programech a možnostech pomoci a péče včetně jejich dostupnosti.

Změnou zákona č. 135/2006 Sb. Na ochranu před domácím násilím z roku 2008 a právní legislativy k domácímu násilí má konkrétně Policie povinnost písemně vyrozumět intervenční centra, orgány sociálně právní ochrany dětí a případně i sociální pracovníky.

Velmi důležité je mezi obětí a pomáhajícími profesionály vytvořit vztah důvěry, kdy při vyšetřování je třeba vždy brát v potaz a mít na mysli, že oběť čin nespáchala. Vyšetřovatel, či státní zástupce, se ptá muže na takové věci, které nejsou úplně příjemné, ale tyto otázky mají vést k řádnému objasnění trestné činnosti. Tím je myšleno, že vyšetřovatel klade otázky, které se týkají soukromí a intimních sfér. Efektivní proto je, aby pomáhající profese byly více vzdělávány v oblasti etických souvislostí a morálního jednání, které povedou k co nejmenšímu negativnímu dopadu pro oběť. Na druhou stranu jsou známy i případy, kdy si oběť celou věc vymyslela z důvodu rozvodu, msty k partnerovi, ekonomické situace, či péče o děti. Bylo zjištěno, že dříve vyšetřovaný čin v souvislosti s domácím násilím se nestal. Je třeba každý případ posuzovat individuálně a profesionálně.

---

⁷⁹ NESVADBA, P. *Policejní etika*. vyd. Plzeň: Čeněk. 2009. s. 153-157,171,172.

Při jednání s muži je třeba usilovat o dostatečnou empatii. Vcítit se do role oběti muže není pro orgány činné v trestním řízení vždy jednoduché, navíc pokud ve svém soukromí řeší obdobné problémy. Schopnost vcítit se do této role, je důležitá i při objasnění a vyšetření případu. Pracovníci Policie i justice jsou seznamováni s poznatky z viktimologie. V některých zemích např. ve Velké Británii, jsou zaváděny i povinné psychologické výcviky usilující o rozvoj empatických schopností. (Nesvadba, s. 156,157)

Zarážející je zjištění, že v České republice funguje výborná spolupráce s pomáhajícími pracovníky pro oběť, ale pomoc pro pachatele v souvislosti s domácím násilím neexistuje téměř žádná.

3.6. Etické dilema sociálních pracovníků

Etické dilema je označováno jako obtížná, neodkladná volba mezi stejně nepřijatelnými možnostmi. Je to situace, kdy si sociální pracovník uvědomuje dvě nebo více vzájemně provázaných konfliktních možností, a řeší, jak se má rozhodnout, přičemž tyto možnosti představují vzájemně neslučitelné morální přesvědčení samotného pracovníka.⁸⁰

Heidbrink popisuje morální dilema, které je podle něj tísnivou situací, „*kdy se musíme rozhodovat mezi dvěma možnostmi.*“⁸¹ Přitom obě tyto možnosti obsahují negativní stránku věci. Dilema má podle něho formu sporného konfliktu.

Banks rozlišuje dilemata podle profesních zkušeností sociálních pracovníků, jiná dilemata řeší začínající pracovníci a jiná pak ti zkušenější. Začínající pracovníci se většinou nejprve seznamují s chodem pracoviště a svou náplní v pracovním prostředí. Každý klient pro ně představuje nový případ, při řešení bývají nejistí a zmateční, proto se často obracejí na zkušenější kolegy a radí se s nimi o daném postupu. Hlavně v případě, pokud se to týká nějaké nepříjemnosti. Tento pracovník má nedostatek zkušeností a nakonec i praktických znalostí pro práci s klienty domácího násilí, je nucen se vyrovnat s nejasnou rolí, která bezprostředně souvisí se sociální prací vůbec.⁸²

Dilemata se nemusí vždy vyskytovat jednotlivě, ale naopak se setkáváme s jejich prolínáním se. Až naše konečné rozhodnutí ukáže, kolik lidí jím bylo „zasaženo“, nicméně to neznamená, že jako profesionálové nebudeme zvažovat následky dopředu. Sociální pracovník musí mít schopnost vyznat se instinktivně nejen ve své práci, ale hlavně sám v sobě. Vnímání konkrétní situace je i subjektivní záležitostí. „*Pokud chtějí sociální pracovníci naplňovat cíle*

⁸⁰ NEČASOVÁ, M. *Využití vybraných etických teorií v praxi sociální práce*. Sociální práce, 2010. s. 8,76.

⁸¹ HEIDBRINK, H. *Psychologie morálního vývoje*. Praha: Portál, 1997. s. 70.

⁸² BANKS, S. *Ethics and Values in Social Work*, Great Britain: Sarah Banks, 2006. s. 154-162.

sociální práce, jakými jsou dosahování lidského blaha, sociální spravedlnosti a prevence utrpení, měli by v procesu rozhodování věnovat velmi značnou pozornost.“⁸³

3.7. Náhled na situaci z pozice deontologie a utilitarismu sociálního pracovníka

Je svobodným a uvážlivým jednáním pracovníka, aby bral v potaz vlastní nálady či pocity. Takovou povinností by měla být především ochrana života, zdraví klienta a dětí. Deontologie by pracovníka spíše vedla k uskutečnění zásahu do situace muže tak, aby byl zachráněn před další újmou od násilné partnerky. Přednost má eticky správné jednání, kdy je v pozici sociálního pracovníka povinností jednat v zájmu klienta – zabránit psychické či fyzické újmě. Pracovník by neměl řešit fakt, co jemu samotnému takové jednání přinese.

Je nutné se zaměřit na následky, které mohou jednotlivé možnosti přinést. Až po jejich zvážení je možné si vybrat správný postup a podle něho se rozhodnout. V případě, že se pracovník rozhodne zasáhnout do stávající situace klienta, hrozí ztráta jeho důvěry. Klient vyhledal pomoc dobrovolně a byl ujištěn o tom, že informace, které uvedl pracovníkovi, zůstanou důvěrné a bez jeho souhlasu nebudou použity. Tímto by byla ohrožena důvěra a vztah se sociálním pracovníkem. Pokud klient zváží vztah mezi ním a pracovníkem jako nedůvěryhodný, může chtít tento vztah ukončit. Z hlediska sociální práce s obětí domácího násilí, je lepší udržet s klientem kontakt, byť nechce situaci řešit, než aby na vše zůstal sám, tedy bez pomoci. Sociální pracovník poskytuje klientovi bezpečné prostředí, kontakt s vnějším světem, odlišný pohled na jeho problém. Když pracovník zasáhne, může to pozitivně ovlivnit klientovo myšlení. Pokud jsou svědkem násilí děti, je otázka zásahu ještě citlivější. Pracovník tím, že zasáhne, se zbaví tlaku na svoji osobu a při práci s klientem se bude lépe soustředit na další možné problémy. Na situaci lze nahlížet z pozice utilitarismu zásad. Která zásada či pravidlo má však přednost? Je povinností pracovníka mlčet o závažných skutečnostech, jež se týkají života klienta, nebo naopak usilovat o jeho největší blaho a pomoci zabránit újmě na jeho životě či zdraví?⁸⁴

3.8. Etický kodex SSP ČR

Etický kodex Společnosti sociálních pracovníků zakotvuje etické zásady sociálních pracovníků. Sociální práce je založena na hodnotách demokracie, lidských práv a sociální spravedlnosti. Sociální pracovníci dbají na dodržování lidských práv u skupin a jednotlivců

---

⁸³ JANEBOVÁ, R. „*Ale nikomu to neříkejte...*“ aneb dilema mezi sdělováním informací a mlčenlivostí v oblasti sociálně-právní ochrany dětí, Praha: Sociální práce, 2010. s. 34.

⁸⁴ FISCHER, O. *Etika jako cesta k radosti ze sociální práce*. Praha: MCSS, 2008. s. 16,18-32.

tak, jak jsou vyjádřeny v dokumentech relevantních pro praxi sociálního pracovníka, a to především ve Všeobecné deklaraci lidských práv, Chartě lidských práv Spojených národů a v Úmluvě o právech dítěte a dalších mezinárodních deklaracích a úmluvách. Dále se řídí Ústavou, Listinou základních práv a svobod a dalšími zákony tohoto státu, které se od těchto dokumentů odvíjejí. Sociální pracovník respektuje jedinečnost každého člověka bez ohledu na jeho původ, etnickou příslušnost, rasu či barvu pleti, mateřský jazyk, věk, pohlaví, rodinný stav, zdravotní stav, sexuální orientaci, ekonomickou situaci, náboženské a politické přesvědčení a bez ohledu na to, jak se podílí na životě celé společnosti. Sociální pracovník respektuje právo každého jedince na seberealizaci v takové míře, aby současně nedocházelo k omezení stejného práva druhých osob. Sociální pracovník pomáhá jednotlivcům, skupinám, komunitám a sdružení občanů svými znalostmi, dovednostmi a zkušenostmi při jejich rozvoji a při řešení konfliktů jednotlivců se společností a jejich následků. Sociální pracovník dává přednost profesionální odpovědnosti před svými soukromými zájmy. Služby poskytuje na nejvyšší odborné úrovni.⁸⁵

3.9. Zájem sociálního pracovníka o vzdělání u domácího násilí

Naplnování všech zásad uvedených v Etickém kodexu SSP ČR je nezbytnou součástí myšlenky, že sociální pracovník, který dodržuje tyto zásady, je obdařen vůlí pomáhat klientovi, který žádá o pomoc. Ale nejdříve by měl samotný klient hledat cestu v sebepoznání v sobě samotném a posléze využít služby sociálního pracovníka. Hlavní myšlenkou utilitarismu je hledání teorie morálky ku prospěchu člověka, která vede k principu užitečnosti. Myšlenka je užitečná, pokud vede k co největšímu a nejtrvalejšímu štěstí co nejvíce lidí. Záleží tedy především na následcích každého činu. Zda je čin v souladu s normami, je druhořadé. To co opravdu chceme jako člověk, je dosáhnout slasti a blaženosti.

Zajímavé je, že i když pocítujeme tělesnou slast, můžeme zároveň mít depresivní náladu, nebo můžeme naopak prožívat intenzivní radost, i když pocítujeme fyzickou bolest, pokud ovšem není tato bolest tak intenzivní, že zaujme naši pozornost. Je zřejmé, který druh pocitu je důležitější, neboť tomu, kdo je v depresi slast nic nepřináší, ale ten, kdo se raduje má radost. Pocit slasti je něčím způsoben, potěšení vždy však má předmět a obsah.

Paradoxem ovšem je, že ten kdo ústředním tématem svého života a cílem svého jednání učiní slast, ten vůbec nezažije hlubší druh blaha, který nazýváme radostí a potěšením.

---

⁸⁵ SSP ČR [online]. 2016 [cit. 2014-02-24]. Dostupné z WWW: <<http://www.sspcr.unas.cz>>.

"Vzděláváním" nazýváme proces, jímž je člověk vyváděn ze zaujetí sebou samým, tj. rozdílnost jeho zájmů a tím stupňování jeho schopnosti k radosti a bolesti. Základním úkolem je totiž naučit se mít zájem, či se o něco zajímat. Ten, kdo se naučil hájit pouze své zájmy, se vlastně zajímá jen sám o sebe. Tento člověk nemůže být šťastný. Ke zvláštnostem uvědomování patří naše hodnoty, kdy dáváme přednost před něčím jiným a něco naopak odsouváme za něco jiného.⁸⁶

Sociální pracovník je pomocným nástrojem pro zvládnutí tíživé situace klienta. Vysoká schopnost empatie její vhodné využití je předpokladem kvalitní komunikace. Schopnost empatie není pouze vrozenou vlastností jedince, ale dostatečně a kvalitně vedeným výcvikem člověka, ji lze zvyšovat a prohlubovat.⁸⁷

Při jednání se sociální pracovník řídí nejen etickým kodexem, ale také podle svého postoje, hodnotami a morálkou. Ty jsou u každého různě vyspělé. Za jeho vůli k dobru a zájmu o druhé je touha dosáhnout vlastního štěstí a blaženosti. Ve smyslu Kanta, v etice nelze někomu nakazovat to, z čeho má mít radost a z čeho čerpat štěstí. „*Povinný zájem na tom, jak se druhému daří, je činěn závislým na náhodné sympatii, kterou vůči němu někdo pociťuje.*“⁸⁸

Nelze považovat za hodnotu statečnost při obhajobě spravedlivé věci a současně prožívání slasti za hodnotu, která je rovnocenná statečnosti. Podmínkou zdařilého života a komunikace s druhými lidmi, je vzdělání citu pro hodnoty, schopnosti rozlišovat podstatné od méně podstatného.

Ve skutečnosti se denně uskutečňuje spousta dohod, kterých se dosahuje na základě toho, že účastníci rozhovorů mají společný názor a nekladou jen otázku, či zájmy zde jsou nebo o jaké zájmy jde. Člověk nezískává hodnotová stanoviska poučením, nýbrž skutečností a učením. Aby člověk rozpoznal vyšší hodnoty, které způsobí větší potěšení, je zapotřebí vlastní disciplíny. Jsou dvě lidské vlastnosti, které stojí uvědomování hodnot v cestě, a které jsou navzájem protikladné. Je to hodnotová slepota z tuposti a slepota z vášně.

Tupý člověk nerozumí hierarchii hodnot. Člověku je dána rada, aby nejednal bezprostředně pod vlivem hněvu.⁸⁹

Člověk podle Speamanna musí být nejen rozumná bytost, ale takto musí vnímat i druhou osobu. Člověk si musí uvědomit sám sebe, svoji hodnotu. Zároveň takovým způsobem se musí chovat i k druhým. Kant říká: „*Žádným jednáním nesmíme ani sami sebe, ani druhé*

---

⁸⁶ SPEAMANN, R. *Základní mravní pojmy a postoje*, Praha: Svoboda, 1995. s. 31-61.

⁸⁷ JEŽEK, P., SWIECIKI, M. *Vzdělávání pracovníků v sociálních službách*. [online]. 2016. [cit. 2016-02-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.vcvscr.cz/>>.

⁸⁸ SPEAMANN, R. *Štěstí a vůle k dobru*, Praha: Oikoymenth, 1998. s. 106.

⁸⁹ SPEAMANN, R. *Základní mravní pojmy a postoje*, Praha: Svoboda, 1995. s. 31-61.

lidi užívat pouze jako prostředek.“ (Speamann, s. 56-61)

Hněv může být oprávněný. Může být nutný i k tomu, aby člověka vytrhl z lhostejnosti k nějakému bezpráví. Hněv jej nepoučí, co má učinit. Totéž platí i o soucitu. Soucit otevírá oči člověku pro cizí utrpení, avšak nepoučuje jej, co je třeba učinit. Někdo může ze soucitu udělat naprosto něco nerozumného, co trpícímu vůbec neprospěje. Pokud je ochota člověka pomoci druhému člověku v nouzi založena jen na soucitu, pak tato ochota brzy zmizí. Sdělovací prostředky nás zahrnují velkým množstvím nouze, což má za příčinu to, že kapacita soucitu je u nás většinou rychle vyčerpána. Pak záleží na tom, zda vědomí nutnosti pomoci přetrvá přes původní nával soucitu.

V současné době se lidé spíše řídí ve smyslu jiných teorií. Etický kodex sociálních pracovníků ukládá povinnost, jak postupovat co nejlepším způsobem. Podmínka vůle k dobru u sociálního pracovníka v něm není nějak pevně zakotvena, spíše si ji musí každý vyvodit sám. Dnešní uspěchaná doba vede a směřuje ke kalkulu užitku. Sociální pracovník má z pohledu etiky zohledňovat všechna dobra a negativa, která svým postupem vytváří a přináší pro společnost větší užitek. Tak jako i v jiných záležitostech i zde je potřeba citlivě volit postup s ohledem na povahu a schopnosti klienta a též i možnosti sociálního pracovníka.⁹⁰

Podle Speamanna zájem člověka o vzdělání a rozvíjení jeho hodnot vede k vůli pomáhat. Ekonomický a hospodářský charakter moci stojí v cestě vyššího etického uvažování a promýšlení následků morálního jednání.⁹¹

Povolání policisty je částí společnosti hodnoceno jako práce represivní složky. Pravdou ovšem je, že tato práce je v určité fázi jednání s klientem vykonávání práce sociálního pracovníka. Policisté jsou si vědomi toho, že byli seznámeni s pracovním kodexem společnosti, u které pracují. Snaží se dodržovat pravidla, která jsou uvedena v Etickém kodexu Společnosti sociálních pracovníků.

Na člověka by mělo být pohlíženo komplexně, ne jen jako na pachatele trestné činnosti. V každém případě by měla být zachována důstojnost člověka a rozhovorem s ním jej přimět k tomu, aby začal nad sebou samým přemýšlet. Výsledkem i bývá, že člověk, se kterým policisté komunikují, se svého jednání dopustil z důvodu neznalosti zákona.

Policisté musí ze své pracovní pozice dodržovat práva, normy a předpisy. Ale na druhé straně si uvědomují, že je třeba brát v úvahu etické a mravní vlastnosti každého člověka.

Značná část klientů, s kterými policisté pracují, nevyužívá možnosti služeb sociálního pracovníka. Buď je to z neznalosti, nebo domněnky, že takový člověk sám nepotřebuje

⁹⁰ NEČASOVÁ a kol., *Využití vybraných etických teorií v praxi sociální práce*, Praha: Sociální práce, 2010. s. 8,76.

⁹¹ SPEAMANN, R. *Základní mravní pojmy a postoje* Praha: Svoboda, 1995. s. 31-61.

pomoc, či mu není pomoci.

Bohužel si dnes lidé opravdovou hodnotu přátelství, respektu, tolerance a pomoci uvědomují až v momentě, kdy toto v druhých ztrácejí. Právě při této nepříjemné situaci se mnozí lidé zastaví a hledají pomoc pro svůj další život. Někteří ji nalézají ve víře v Boha, jiní ve víře v sebe sama a rozumu. Cesta jak se této situaci vyhnout, vede k zamyšlení každého nás, sami musíme přijít na to, jak vidět v druhých lásku, sílu, toleranci, respekt a solidaritu.

Sociální pracovník má svým přístupem zmenšovat sociální rozdíly ve společnosti a zachytit jakýkoliv počet lidí, kteří budou chtít pomoci. Příjemným zjištěním je to, že pomáhající dokážou v sobě najít vnitřní sílu a pomáhají druhým lidem. Služby poskytují na nejvyšší odborné úrovni. Za to jim patří poděkování a uznání.

4. Policie a domácí násilí z pozice ženy

Zde je nutné zmínit, že v partnerském násilí je v 94 % obětí žena, jen v 6 % muž. K problematice násilí na mužích se staví Policie ČR jinak. Přijde-li žena viditelně zraněná s lékařskými zprávami o způsobených zraněních, ve většině případů Policie ČR využije oprávnění ze zákona a sáhne k institutu vykázání muže. Na tomto místě uvádím příklad z praxe, o kterém se zmiňovala i média. Jednalo se o příběh muže z Prahy, kdy každé protiprávní jednání ze strany jeho ženy skončilo vždy jako přešůpek proti občanskému soužití, který byl oznámen na příslušný Správní odbor Magistrátu města v Praze.

Manželka si po rodičovské dovolené zatím nenašla zaměstnání, dle slov muže, se o to žena ani nesnaží a nadmíru pije alkohol, pod jehož vlivem je vulgární, útočná i fyzicky agresivní. To se většinou děje za účasti jejich společného syna. Zde již muž žádal opakovaně o zásah Policii. Muž popsal, že manželčino chování trvá již tři roky s tím, že se stupňuje. Při posledním útoku mu způsobila otřes mozku. Během útoku si muž kryje obličej a citlivá místa. Rány nevrací, protože ví, kdyby svou fyzickou převahu převedl v útok, bude to mít pro něho špatné následky. Muž je statné postavy a měří kolem 190 centimetrů, manželka mu vyhrožuje, že jestli se pokusí něco nahlásit, tak syna již neuvidí. Policie mu prý stejně neuvěří, a jestli ji vyhledá, řekne, že vše bylo obráceně, tak zařídí, aby syna soud svěřil do její péče. Bohužel měla pravdu.

Muž se rozhodl všechna rizika s tímto spojená podstoupit a napadení ohlásil na Policii ČR. Zde se však setkal přesně s přístupem, který předpovídala jeho manželka. Policie ČR mužovo nahlášení bagatelizovala. Přestože na Policii ČR věc oznamoval opakovaně, měl k dispozici lékařské zprávy a jeho zranění byla viditelná, Policie nevyužila k ochraně týraného muže institutu vykázání. Mužova hlášení pokaždé skončila jako přešůpek.

Kvůli synovi, kterého miluje, se muž rozhodl nedat na rady psychologů a pracovníků center, aby odešel z bytu. Dál snáší násilí od ženy a o syna se rozhodl bojovat. Na Policii ČR už odmítl jít a podal k soudu předběžný návrh o svěřeni syna do své péče.

Zde je vhodné uvést, že týraní muži se ocitají v těžší situaci než ženy a hůře se vymaňují z pozice podřízeného ženě. Určit, zda jde o běžnou hádku, tedy o přešůpek, nebo o týraní, a zda je na místě agresora nebo agresorku vykázat z bytu, je na rozhodnutí policisty, který je na místě.

V těchto případech hovoříme o dvojích zavřených dveřích – domácí násilí je něco, za co se stydí každá oběť. U mužů se stud zdvojnásobuje, protože jsou takzvaně silnějšího pohlaví – společnost předpokládá, že se muž dokáže s agresivní ženou vypořádat. Stejně jako

v tomto případě je přítomen násilí mezi rodiči i pětiletý chlapec. Děti jsou svědky u více než poloviny případů napadání mezi rodiči. Tento model si přenesou i do své budoucnosti.⁹²

4.1. Domácí násilí jako trestný čin

„Trestným činem je pro společnost nebezpečný čin, jehož znaky jsou uvedeny v zákoně a zároveň jeho stupeň nebezpečnosti pro společnost je vyšší než patrný.“⁹³ Policie ČR se začne zabývat případem nejčastěji na základě trestního oznámení obětí trestného činu. Zpravidla k oznámení dochází v době, když domácí násilí trvá již delší dobu. Oznámení může přijít i od osob, které byly svědkem násilí, jako je rodina, či kolegové. Bohužel trestní oznámení zřídka podá např. ošetřující lékař, který celou záležitost vidí tak, že se jedná o rodinnou záležitost. Přičemž je to právě on, kdo přichází do styku s obětí následkem fyzického napadení. Situace bývá někdy komplikovanější tím, že u některých trestných činů je potřeba souhlas oběti s trestným stíháním pachatele. Oběť se bojí pomsty, a proto původní souhlas s trestním stíháním je obětí brán zpět. Pokud se Policii ČR podaří dostatečně prokázat vliv pachatele na rozhodovací schopnost oběti, nepotřebuje souhlas s trestním stíháním. Jak vyplývá ze zákona, Policie ČR je povinna činy prošetřovat i na základě vlastních poznatků.

Z postavení oběti domácího násilí je asi nejdůležitější ustanovení § 44a trestního řádu, které dává oběti právo žádat informace o propuštění pachatele z vazby nebo z výkonu trestu odnětí svobody. Musí být naplněna podmínka, že oběti hrozí nebezpečí, pokud je pachatel na svobodě, což u domácího násilí lze považovat za reálné.⁹⁴ Domácí násilí jako samostatný trestný čin neexistuje. Zde Policie ČR musí využít různé možnosti paragrafů související s domácím násilím, kdy ovšem v některých případech dochází k tomu, že tyto činy končí v rovině přestupkového řízení.

Nejvíce se jedná o následující paragrafy dle trestního zákoníku posuzované jako trestné činy, tyto jsou stejné jak pro muže tak i ženy: **§ 198 Týrání osoby svěřené** – zde není nutné dát souhlas oběti s trestním stíháním, **§ 199 Týrání osoby žijící ve společném obydlí** - zde není nutné dát souhlas oběti s trestním stíháním, **§ 354 Nebezpečné pronásledování** - zde je nutné souhlas oběti s trestním stíháním, **§ 353 Nebezpečné vyhrožování** – zde musí být dán souhlas oběti s trestním stíháním.⁹⁵

⁹² Novinky.cz [online]. 2015. [cit. 2015-06-03]. Dostupné z WWW:

< <http://www.novinky.cz/domaci/371196-aby-neprišel-o-syna-necha-se-tyrat-manzekou.html/>>.

⁹³ § 3 odst. 1,2 zákona č. 140/1961 Sb., trestního zákona, ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁴ novelizace trestního řádu, zák. č. 140/1961 Sb., na č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

⁹⁵ zákon č. 306/2009 Sb., trestní zákoník ve znění pozdějších předpisů.

U trestné činnosti, která se týká ublížení na zdraví, byl dříve rozhodující fakt, zda se oběť léčila více jak 7 dní (pracovní neschopnost), dnes je naopak tato doba posuzována soudy individuálně a délka pracovní neschopnosti není rozhodujícím faktorem.

Vydírání je nejčastějším příkladem formy psychického násilí, kdy je oběť nucena něco vykonat proti své vůli pod vlivem násilí nebo pod pohrůzkou těžké újmy na zdraví.

Další z forem týrání je sexuální násilí, které nebývá u žen až tak časté. Mnohdy je spojeno právě s vydíráním, kdy si pachatel vynucuje různé sexuální praktiky pod pohrůzkou fyzického násilí.

4.2. Domácí násilí jako přešupek

„Přešupek je zaviněné jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti a je za přešupek výslovně označeno v tomto nebo jiném zákoně, nejde-li o jiný správní delikt postižitelný podle zvláštních právních předpisů anebo o trestný čin.“⁹⁶

Pro kvalifikaci trestného činu spojeného s domácím násilím je třeba posuzovat jasné rozdělení rolí, kdo je pachatel a kdo oběť, nejedná-li se o jednorázový útok, eskalace, opakování, páchané v soukromí. Pokud nejsou některé z těchto bodů splněny, jedná se o přešupek podle zákona č. 200/1990 Sb., Zákona o přešupcích, kdy se především jedná o **§ 49 – přešupky proti občanskému soužití**. (zák. č. 200/1990 Sb.) Jedná se o tzv. návrhové přešupky, kdy se oběť po svém oznámení na Policii ČR musí dostavit do 3 měsíců k projednání přešupku na příslušný Správní odbor Magistrátu města, pokud se nedostaví, přešupek se vůbec nebude řešit. Zde je vhodné upozornit na velmi zajímavou věc, pokud u Správního orgánu nebude prokázáno pachateli, že se dopustil protiprávního jednání, oběti hrozí sankce zaplacení pokuty za projednání přešupkového řízení, kdy nebyl zjištěn věrohodně pachatel tohoto jednání. V praxi jsou velmi důležité svědecké výpovědi. Proto není většina těchto útoků v přešupkovém řízení nikdy řešena. Zdá se, že zde má pachatel větší oporu v zákoně, než samotná oběť. Policie ČR u těchto přešupků neprovádí šetření, pouze věc zadokumentuje a oznámí příslušnému Správnímu orgánu.

Ke správnímu posouzení konkrétní situace a jednání příslušníků Policie ČR, vědomi si svého poslání spočívajícího ve službě veřejnosti, založeného na úctě a respektu k lidským právům, slouží níže popsané principy Etického kodexu, který byl vydán v roce 2005 policejním prezidentem, kdy se jedná o tyto: **chránit práva a svobody osob, nestrannost, odpovědnost, ohleduplnost, chovat se důstojně a důvěryhodně, respektovat kulturní a**

---

⁹⁶ Zákon č. 200/1990 Sb., o Přešupcích ve znění pozdějších předpisů.

hodnotové odlišnosti příslušníků menšinových skupin, nést odpovědnost za každou osobu, která byla omezena na osobní svobodě, vzájemná úcta mezi společnostmi, nést odpovědnost za svoji morální úroveň, důstojně reprezentovat Policii ČR.

Plný text Etického kodexu je zveřejněn na všech služebnách Policie ČR, s jeho textem jsou seznamováni nově nastupující policisté v rámci své základní odborné přípravy.

Každý příslušník Policie ČR, který jedná v souladu se zákonem a Etickým kodexem Policie ČR, si plně zaslouží úctu, respekt a podporu společnosti, jejíž bezpečnost chrání i s nasazením vlastního života.

4.3. Policie a morální hodnoty

Každý policista musí akceptovat vysoký morální a mravní standard. Proto je třeba, aby uvnitř Policie ČR byly jasně definované základní etické hodnoty. Tyto hodnoty nejsou žádná nařízení, ale jsou to obecné principy, které by měly tvořit základ názorů a rozhodování. Mezi hlavní hodnotu policejní profese patří lidský život.⁹⁷ Základními hodnotami Policie ČR jsou: profesionalita, nestrannost, odpovědnost, ohleduplnost, bezúhonnost.

Základní otázka zní, je opravdu policista, na kterého jsou kladeny různé standardy, schopen dosáhnout mravních norem a přijmout je? Arnold Luknič soudí, že to závisí na třech faktorech:

- a) pochopení mravních hodnot a norem jednotlivcem,
- b) motivaci žít a pracovat podle mravních standardů,
- c) vlivu prostředí.

Policie ČR vždy byla a bude ozbrojenou organizací, která působí vojensky. Zde je třeba dodržovat kázeň, kdy autoři „Policejní deontologie“ konstatují: *„O ukázněnosti se tvrdí, že je nejsložitější lidskou morálně-charakterovou vlastností, která se utváří od dětství, nezřídká se stává, že se zformovat vůbec nepodaří. U příslušníka Policie by tomu tak být nemělo. Neukázněný policista se stává pro společnost mnohem nebezpečnějším než neukázněný občan.“*⁹⁸

Policista, který ztotožňuje demokracii s mravní a právní anarchií a představou, že každý si může dělat to, co chce, a že každý má svoji pravdu, je vskutku v mnoha případech nebezpečnější než neukázněný občan, neboť policista má pravomoc prosadit svoji vůli. Ale

---

⁹⁷ HERZOGOVÁ, Z. *Policejní etika*, Praha: Vlastním nákladem, 2003. s. 20,129,130.

⁹⁸ ČÍHAL, A. a kol. *Policejní deontologie*. Vybrané kapitoly společenských věd (sborník pomocných textů). Holešov: SPŠ MV v Holešově, 1997. s. 45.

poslušnost, úcta a respekt k zákonu a občanovi jako adresátovi policejní propojenosti, je důkazem pravé policejní profesionality.

Pod pojmem „morální integrita“ se rozumí čestnost, poctivost a celková mravní taktnost. Tedy je tím chápán celkový morální slovník policisty. A. Luknič hovoří o integritě a uvádí základní principy, které jsou tvořeny: opatrností, důvěrou, potlačováním sobectví, odvahou, upřímností, spravedlností, zodpovědností, zdvořilostí a sebekontrolou.⁹⁹

4.4. Etické aspekty policejního vyšetřování

Vyšetřovatelská etika je jedním z významných odvětví profesní etiky Policie ČR. Zabývá se morálními principy, které mají své místo v procesu vyšetřování. Nejdůležitější principy, které mají povahu trestního řízení, vycházejí z Listiny základních práv a svobod, Ústavy ČR a ústavních zákonů, které jsou obsaženy v trestním řádu a trestním zákoníku.

U vyšetřovatele je nutná nejen znalost právních norem, ale i vysoká úroveň morální a mravní stránky chování. Jeho postavení je klíčové, neboť jen on může rozhodnout o zahájení trestního stíhání a dále provádět úkony, jako je např. výslech obviněného a svědka, vyšetřovací pokus, hodnotit získané důkazy a spolupráci se státním zástupcem. Toto povolání není jen náročné po stránce fyzické a morální, ale je také dáno cílem ochrany zdraví, života a svobody občanů. Od vyšetřovatelů se očekává, že budou lepší než ostatní. Tím je na ně vytvářen tlak, v případě kdy dojde k pochybení z jejich strany, veřejnost projevuje jen málo porozumění.¹⁰⁰

Při shromažďování důkazního materiálu musí vyšetřovatel dbát **respektování těchto morálních principů:**

- zásada zákonnosti, zásada obhajoby (důležitý právní a etický princip),
- zásada presumpce nevinny,
- zásada materiální pravdy, zásada vyhledávací, zásada hodnocení důkazů,
- rychlost trestního řízení, zásada zdrženlivosti a přiměřenosti ohledně práv a svobod občana.¹⁰¹

S těmito aspekty je spojen požadavek etických norem vystupování, tvorby etických pravidel. Důležité je zde zjišťování veřejného mínění o vyšetřovatelovo chování, uplatňování etických norem při provádění procesních úkonů. Mimo jiné jde však i o etické aspekty vztahu vyšetřovatele k ostatním složkám Policie ČR.

⁹⁹ LUKNIČ, A. *Etika v činnosti policajta*. Bratislava: Akadémia policejného zboru, 1999. s. 70-78.

¹⁰⁰ VIKTORYOVÁ, J., PAŽÍTKA, J. *Etika vyšetřovania*. Bratislava: Akadémia policajného zboru, 2003. s. 72.

¹⁰¹ CÍSAŘOVÁ, D. a kol. *Trestní právo procesní*. Praha: Linde, 2002. s. 267,268.

Výslech lze definovat z hlediska procesního, kriminalistického a psychologického. „Cílem výslechu je získat úplné údaje, které mají přispět ke zjištění skutkového stavu věci, přičemž je nutné respektovat procesní, taktické a etické aspekty tohoto procesního úkonu.“¹⁰²

Forenzní psychologie vyplňuje právní rámec výslechu psychologickými doporučeními, jak poznat, vysvětlit a ovlivnit prožívání a chování účastníků výslechové interakce.¹⁰³

Je třeba vždy respektovat základní etické zásady: respekt k obviněnému, oběti i svědkovi, svobodnou volbu výpovědi a morální suverenity.

Někteří autoři doporučují u vyslychaného, který vypovídá nepravdu, zvolit níže uvedené citlivé etické hranice, které jsou nezbytné k objasnění pravdy:

- využití stavu emocionálního napětí, odhalení příčin nepravdivé výpovědi,
- využití rozporů ve výpovědi s ostatními důkazy, argumentaci nelogičnosti výpovědi,
- využití reflexivních úvah vyslychaného.¹⁰⁴

Listina základních práv a svobod praví, že práva a svobody se zaručují všem bez rozdílu pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického či jiného smýšlení, národního nebo sociálního původu, příslušnosti k národnostní nebo etnické menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení. Existují bohužel i případy nevhodného chování policistů, zejména k osobám romského původu. S odlišným chováním policistů se lze setkat i u paradoxních případů, kdy se jedná o pachatele osoby finančně nadstandardně zajištěné, kdy toto souvisí i s problematikou korupce.

Každý má právo, aby byla zachována jeho lidská důstojnost, osobní čest, dobrá pověst a chráněno jeho jméno. Bohužel se stávají případy, kdy je vyslychaný ponižován a urážen vyslychajícím. Policista mu tyká a používá vulgarismy. Policisté toto své chování zdůvodňují tím, že vyslychaný je rovněž uráží. Toto neetické chování musí policista jako profesionál zvládat a nesmí si ho brát osobně.

Některé neprofesionální prvky vyšetřovatele při výslechu u násilí oběti muže jsou

- odmítavý, odsuzující postoj vyšetřovatele, podlehnutí vlivu prvního dojmu,
- cílové zaměřené vnímání a chápání vyslychaného, účelové zaměření na předmět výslechu, tendence vyšetřovatele posuzovat a morálně hodnotit verbální projevy,
- snaha vyšetřovatele naplnit svá profesionální očekávání, tendence vyplnit prázdná místa ve výslechu – mít situaci, výslech pod kontrolou,

¹⁰²VIKTORYOVÁ, J., PAŽÍTKA, J. *Etika vyšetřování*. Bratislava: Akadémia policajného zboru, 2003. s. 72.

¹⁰³SPURNÝ, J. *Psychologie výslechu*. Praha: Portál, 2003. s. 21,98-105.

¹⁰⁴STRAUS, J. a kol. *Kriminalistická technika*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. s. 120.

- vytěšňování vlastních morálních a psychických dilemat a konfliktů ve vědomí vyšetřovatele.¹⁰⁵

4.5. Dilemata sociálních pracovníků pracujících s muži - oběťmi násilí

Při práci s obětí domácího násilí mohou sociální pracovníci a jako první přítomní policisté čelit vlastnímu unáhlenému rozhodnutí. Zpravidla se jedná o netypické případy domácího násilí, kdy obětí není žena, ale muž, který je v ohrožení života, nebo se cítí tímto ohrožen, a policista zvolí na místě neadekvátní postup, kdy se tento postup může ukázat jako nesprávný a unáhlený. Sociální pracovník – nebo policista, s vědomím možných následků nekonání a v zájmu zachování lidské důstojnosti a bezpečí osoby – muže, obvykle zpochybňuje výpověď oběti nebo její odhad míry nebezpečí a zvolí zaběhnuté postupy.

Sociální pracovníci jsou velmi často k unáhlenému postupu dotlačeni nedostatkem času a nesetkání se v praxi s případem, kdy obětí domácího násilí je muž. L. Musil dodává, že tento nedostatek jim někdy slouží k ospravedlnění rutiny a zjednodušení, které jim pomáhá zvládnout dané dilema.¹⁰⁶

Dilema se dotýká nejen klienta, klientky, dětí a sociálních pracovníků, ale i dalších organizací, které mohou do případu zasáhnout (policie, soud, odbor sociálně právní ochrany dětí, apod.).

Policista musí zvolit „menší zlo“, ať už bude jednat jakkoliv, vždy to může vést k poškození klienta a nelze s jistotou předpokládat další průběh událostí. *„Rozhodování o převzetí kontroly vychází z informací, které často nejsou kompletní, nebo vychází z jednostranného zdroje. Pracovník může mít obavu z prodlení a jeho následků, na druhé straně však může reagovat na „planý poplach“ a jeho zásah do přirozeného prostředí klienta vyvolá více škod, ztrátu důvěry klienta. Pokud se pro kontrolu naopak nerozhodne, může dojít k zanedbání či poškození práv, potřeb, případně i zdraví či života klienta a dalších osob.“*¹⁰⁷

4.6. Nebezpečnost pachatele a následné reakce okolí

Z případů z praxe je zřejmé, že odsouzený pachatel z trestného činu souvisejícího s domácím násilím, se po vykonání trestu opět objeví na svobodě a znovu zaútočí na novou či staronovou oběť v partnerském vztahu, ať je to žena, nebo muž. Tyto činy vyvolávají silné emotivní reakce široké veřejnosti. Podle některých odborníků nastala doba revize při vážení

¹⁰⁵ SPURNÝ, J. *Psychologie výslechu*. Praha: Portál, 2003. s. 21, 98-105.

¹⁰⁶ MUSIL, L., NEČASOVÁ, M. Zvládání nesourodých očekávání a morální orientace sociálních pracovníků. In: ŠRAJER, J., MUSIL, L. *Etické kontexty sociální práce s rodinou*. Praha: Albert, 2008. s. 83-100.

¹⁰⁷ NEDĚLNÍKOVÁ, D. *Etická dilemata terénních sociálních pracovníků*, Praha: Portál, 2007. s. 383.

zájmů resocializačními opatřeními, zaměřenými na nápravu pachatele. Z prostudovaných materiálů je zřejmé, že sociální pracovníci, stát a Policie ČR se zajímají, či umí pracovat s obětí trestného činu, ale práce s pachatelem se nekoná. Z toho vyplývá, že je tato stránka podceňována, či není žádoucí. Je známo, že je zpracována studie na práci s pachatelem trestné činnosti v souvislosti s domácím násilím, avšak stránka ekonomická tuto studii neuvedla do praxe. Oběti často žijí s pocitem ponížení a ztráty lidské důstojnosti. Může se také jednat o necitlivý přístup k samotnému vyšetřování nebo přístup masových médií. Tento pocit často posilňuje reakce nejbližšího okolí.

Podpora nejbližšího okolí v době těsně po činu může velmi výrazně ovlivnit návrat oběti do obvyklého života. V zásadě je postačující, když v blízkém okolí je důvěryhodná osoba, která bude oběť podporovat. Nejčastěji se vyskytujícím problematickým chováním okolí je ignorování faktu, že se jejich známý stal obětí trestného činu.

Nejbližší okolí pak komunikuje s obětí, jako by se nic nestalo, vyhýbá se komunikaci o nepříjemných zážitcích a vybízí ji k tomu, aby na kritický okamžik a bolest konečně zapomněla. Nevhodné reakce okolí na negativní dopad trestného činu posilují trauma oběti.

U nejbližšího okolí panují dva mýty, kdy dle prvního oběť musí na vše zapomenout, proto je třeba se k ní chovat, jakoby se nic nestalo. Dle druhého mýtu je oběť nemocný člověk, vyléčí ji čas, odpočinek, klid a nečinnost či nezájem okolí. Opak je pravdou.

5. Projekt zaměřující se na problematiku domácího násilí u mužů

Dne 9. 3. 2011 na Fakultě sociálních studií v Brně proběhla konference v rámci projektu Muži a domácí násilí. Garantem tohoto projektu jsou: Kristýna Pešáková, která pracuje v Brně v organizaci Nesehnutí, o.s., kde se zabývá programem Ženská práva jsou lidská práva, Zuzana Fuksová, pracuje v Brně v organizaci Fléda, o.s., kde se zabývá organizováním soutěží ve slam poetry a dalšími kulturními projekty, Daniela Jungová, která pracuje v Brně v organizaci Nesehnutí, o.s., kde se zabývá neformálním setkáváním nad tématem sexuálního násilí. Odborným garantem celého projektu je Libor Musil.¹⁰⁸

5.1. Výchozí situace ke stavu informací o násilí na mužích

Od roku 1972 jsou v Německu vykazovány oběti trestné činnosti. Zde tvoří muži většinu obětí násilí, s výjimkou sexuálního napadení. Je tedy zřejmé, že muži jsou celkově častějšími oběťmi násilí než ženy. Většina násilných činů na mužích je zapříčiněna jinými muži. Toto téma je politicky popíráno a existují společenské síly – jak na straně mužů, tak i žen. (Pešáková, s. 7)

V případech rozpoznatelnosti násilí vzniká problém, že je rozpoznatelná jen část násilí na mužích. Muži se nevidí jako oběti a často toto tvrzení odmítají. Čím více útoků je spojených s násilím, tím spíše se toto jednání jeví jako normální. Čím častěji se jedná o sexuální útoky, tím více se muži za to stydí. Viditelná je tedy jenom ta oblast, která přesahuje běžný rámec a není obalena studem a strachem.

Tento mechanismus podporuje fakt, že muži o svých utrpeních informují jen tehdy, až jsou na to tázáni a někdo je ochoten je vyslechnout a dozvědět se o jejich utrpení. Muži musí cítit, že jsou od protějšku bráni vážně. (Pešáková, s. 9)

Objevují se všechny formy násilí, které se týkají všech věkových skupin. Nejvyšší riziko zranitelnosti u mužů je ve věku mezi 14 a 25 lety. Nejvyšší riziko stát se sexuální obětí je u chlapců a mužů ve věku mezi 12 a 19 lety.

Ze strany obětí a sociálního okolí však nejsou tyto útoky brány vážně. Z hlediska kulturního pochopení nesmí být žena zlá, obecně se o ní hovoří jako o mírumilovné a starostlivé. Z druhé strany je chápáno, že muž musí se vším počítat, protože si za to může sám. Obě strany pohrdání slabým mužem a pohrdání zlou ženou se vzájemně naplňují.

Ve výše uvedeném projektu bylo patrné, že dospělí muži mohou být postiženi v úzkých sociálních vztazích jak ze strany druhého partnera, tak rodiči partnera, sourozenci,

---

¹⁰⁸ PEŠÁKOVÁ, K., FUKSOVÁ, Z., JUNGOVÁ, D., *Muži a domácí násilí*, Sborník 2011, Brno. s. 3,4.

švagry, svými dětmi. K tomu se počítají i častá lehká zranění, např. strkání, pohlavky, kopnutí, kousání, škrábání a vzácnější těžší jednání např. bití, škrcení, násilí se zbraní.

Ještě častěji se mluví o psychických následcích, kdy muži uvádějí, že mu partnerka zakazuje kontakty s dalšími lidmi, kontroluje poštu, telefonáty a omezuje styk s příbuznými. (Pešáková, s. 10) Někteří muži z této studie uvedli, že se nebránili nikdy násilí ze strany partnerky, myšleno tím, že fyzický útok z jejich strany nebyl.

Možná se změní počet násilného jednání žen vůči mužům, a to tak, že počty budou vzájemně vyrovnané. Následky zranění u mužů budou však menšího rázu.

Obzvláště těžkou situací jsou konflikty s rozvodem. Přitěžující okolnost může být vnímání genderových stereotypů, kdy partnerka muže vydírá, aby zamezila rozchodu, který muž požaduje. Nejvíce jsou tímto způsobem týráni muži v případech, kdy jsou ve hře děti a on by pak mohl s nimi ztratit kontakt.

V Německu se u soudů často přihlíží k faktu, že se ženy umí o dítě starat lépe, než muži, kdy naproti tomu se tento fakt ve Francii objevuje méně. Tento vzor má své kořeny ve fašistické minulosti, jak dokazuje Tigrid Chamberlain ve své knize o „Německé matce a jejím prvním dítěti“.¹⁰⁹

5.2. K teorii o pohlaví a násilí

Je několik postřehů, které by měly dát odpovědi na otázky, proč muži ve své otevřenosti ke zranění nejsou bráni tak vážně.

- 1) Znakem zde je moc. Díky mužské zranitelnosti se dá politika dělat a tak se i dělá. V této souvislosti je kladena otázka, díky čemu je nějaký sociální problém jako takový vůbec definován. Podle odhadu patří zranitelnost mužů nutně do diskuse zrovnoprávnění. Násilí na mužích představuje faktor, který drží společenské struktury a tím celý vývoj společnosti a rovné příležitosti mezi pohlavím narušuje.
- 2) Muž je společností brán jako objekt dominance a síly. Toto je symbolické i na výkon v mocném muži, který je označen jako běžný muž, který je heterosexuální, má děti, je ženatý, zdravý, vydělává je silný, energetický a úspěšný. (Pešáková, s. 12) V případě biologického obviňování se bere v úvahu to, že ženské a mužské oběti násilí mají rozdílnou potřebu ochrany. Převládají genderové konstrukce zranitelnosti a s tím spojená slabost a bezmocnost žen a mužů. Z toho vznikají rozdílné potřeby pro obě pohlaví. Zatímco ochrana žen je uznávaná, důstojnost ochrany mužů je neuznaná a je odmítána.

---

¹⁰⁹ CHAMBERLAIN, S. : Adolf Hitler, *die deutsche Mutter und ihr erstes Kind: über zwei NS-Erziehungsbücher. Gießen:Psychozial –Verla, 2003. s. 95-114.*

Předsudky zobrazují muže jako silného jedince a jsou tak překážející pro terapii, politiku a společnost. Jsou rozhodujícím faktorem pro proměnu mužnosti a zamezují převzetí odpovědnosti.

- 3) Viktimizace mužů se nachází v nedohlednu v případě zrovnoprávnění násilí a pohlaví. Zveřejnit skandál v podobě násilí na muži představuje výzvu do budoucna. Odborné disciplíny kriminologie zkoumaly v minulosti rozdílné kategorie obětí, avšak heterosexuální muž středního věku byl zajímavý maximálně jako potenciální pachatel.
- 4) U takto postižených mužů je větší předpoklad, že se dostanou do vězení, než že získají odbornou pomoc. Otázkou je, jak dlouho se muž může vyhýbat očekávání svého sociálního postavení. (Pešáková, s. 13) V případě postižených žen nikoho nenapadlo, umístit je po znásilnění do programu pro prevenci pachatelek, ženám se poskytuje neomezená ochrana.
- 5) Ukazují se rozdíly v traumatu a dlouhodobých následcích u žen a mužů. Muži vykazují chování za účelem vyhnouti se bezmoci, bolesti. Převážná část mužů považuje za samozřejmost, že z mladíků se stanou odolní muži, kdy nesmí cítit, že se jim ubližuje.
- 6) Lidská práva a ochrana pro obě pohlaví jsou stejná. Ženy i muži mají právo na to, aby v kritických situacích získali pomoc, podporu a byli bráni vážně bez předsudků. Aby se předcházelo násilí vůči mužům, jsou doporučena tato opatření: rozšíření fenoménu násilí proti mužům, vytvoření povědomí zejména v rámci politiky rovných příležitostí žen a mužů, zřízení pomoci pro viktimizované muže, která nebude stejná jako proti násilné trestné činnosti na ženách. Potlačení mužské zranitelnosti umožňuje udržovat mýtus silného muže. (Pešáková, s. 15)

Hans-Joachim Lenz k demokracii násilí řekl: „*Mým snem je, aby se boj proti násilí ve vztahu mezi pohlavími stal počátečním bodem pro novou solidaritu mezi pohlavími. Na to by mohl program pro demokracii pohlaví poskytnout rámec a prostor, kde by ženy mohly konečně vyslechnout to, co se muži doposud neodvážili povědět.*“¹¹⁰

K celému projektu se dále vyjádřila **Ludmila Čírtková**, v současné době pracující jako psychologka a vyučující na Policejní akademii ČR v Praze, odborně se zaměřuje na policejní a forenzní psychologii a také na viktimologii. V těchto oblastech také publikuje a obětem trestných činů se věnuje i v praxi. Je členkou Bílého kruhu bezpečí, kde se podílela na

---

¹¹⁰ HANS-JOACHIM LENZ: *Über Gewalterfahrungen von Männern*. In: Heinrich-Böll-Stiftung (Hrsg.): *Geschlechterdemokratie. Vielfalt der Visionen . Visionen der Vielfalt*. Berlin, 2011. s. 46-49.

přípravě zákona č. 135/2006 Sb., o domácím násilí. Nyní je v pracovní skupině, která připravuje návrh zákona o obětech trestné činnosti. V tomto projektu se zaměří na partnerské násilí či intimní násilí.

5.3. Domácí násilí na mužích z pohledu policejní praxe

Oficiální statistiky ani výzkumy v resortu Ministerstva vnitra nejsou k tomuto tématu známy ani zjišťovány. Čírtková uvádí, že se jedná o nerozvinutou percepci mužů ohledně vlastní viktimizace domácím násilím. Z pohledu policejní praxe u týraných mužů můžeme zaregistrovat jejich vytěšňování viktimizace. Muže Policie ČR nebere jako oběti domácího násilí, ačkoliv k jejich násilí dochází. K tomu Čírtková uvádí níže uvedený příklad:

„Policista zařazený u Služby kriminální policie a vyšetřování byl jako náhradník vyslán na kurz o domácím násilí. Na tomto kurzu si uvědomil, že on sám je obětí domácího násilí. Jeho manželka kontrolovala jeho pohyb, měl povinnost se telefonicky hlásit při opuštění práce, na cestu domů měl přesně stanovený harmonogram s tím, co má zařídit a nakoupit. V případě větší fronty v obchodě musel manželku informovat o tom, že se zdrží. Při pokusech o narovnání vztahu mezi nimi, manželka reagovala fyzickými atakami. Při tomto použila i opakovaně nůž, kdy došlo k lehkému zranění ramene u policisty. Po návratu z kurzu řešil policista tuto situaci civilně právní cestou.“¹¹¹

Neuvědomování si vlastní oběti domácího násilí vede muže k tomu, že minimálně využívají policejních opatření k řešení domácího násilí, ať už v podobě oznámení nebo přivolání policejní hlídky na místo incidentu. Lze tedy konstatovat, že Policie ČR umí rozeznat násilí konané na ženě, které umí řešit, ale s násilím na muži se setkává zřídka, respektive vůbec a neumí tento fenomén rozpoznat a radikálně řešit.

Jaká je vlastně prevence u obětí týraných mužů? Prvním je názor, že je malá všeobecná informovanost o domácím násilí na mužích, kdy média ani tisk o této problematice neinformují, nejspíše z toho důvodu, že tato forma násilí na mužích není společností přijatelná. V případě problematiky domácího násilí u žen, zralá žena pochází určitým vývojem, než si sama uvědomí, že stala obětí násilí. Pokud jde o prožívání u muže, jsou zatím vedeny pouze hypotézy a diskuse, např. strach z identity. Je třeba více empirických výzkumů, které by vnesly jasno do problematiky týraných mužů.

---

¹¹¹ ČÍRTKOVÁ, L.: *Muži jako oběti domácího násilí*. vyd. Praha: čl. Právo a rodina, č. 7/2010.

Z několika případů lze soudit, že muži se odhodlají podat trestní oznámení na partnerku či partnera v situaci, kdy na jeho osobu bylo fyzicky zaútočeno. Muži však oznamují poslední fyzický incident, nikoliv předchozí události, které se staly. Při kontaktu s Policií ČR neuvádějí další informace, které by usnadnily kvalifikovat toto jednání jako domácí násilí, jako trestný čin podle § 199 trestního zákoníku, kdy se jedná o týrání osoby žijící ve společném obydlí. Pro postup Policie ČR z toho plyne doporučení, že při oznámení incidentu mužem, by měla aktivně zjišťovat, doptávat se skutečnosti řádného zadokumentování případu. Jednoduše řečeno, pokládat takové otázky, aby bylo zjištěno, že se jedná o domácí násilí, nebo toto vyloučit, kdy by se mohlo jednat o přešůpek proti občanskému soužití podle § 49 zák. č. 200/1990 Sb., zákona o přestupcích.

Na základě vlastní zkušenosti z policejní praxe Čírtková soudí, že kontakt Policie ČR s ohroženým mužem domácího násilí probíhá v ČR seriózně, bez pochoďů sekundární viktimizace. To platí v plném rozsahu pro speciální tým Domácí násilí, Službu kriminální policie a vyšetřování v Brně, kdy s důrazem je třeba říci, že takové oddělení je pouze jediné v České republice. Výše uvedenou problematiku týraného muže, by měl profesionálně zvládnout každý policista, který slouží na jakémkoliv obvodním oddělení Policie ČR.

Čírtková se domnívá, že v ČR je velmi dobrá spolupráce policie s intervenčními centry a neziskovými organizacemi. Důležitým faktem je, že všechny tři složky fungují podle zákona č. 135/2006 Sb., který zavedl nediskriminující přístup ke všem osobám ohroženým domácím násilím bez ohledu na pohlaví. K tomuto pohledu uvádí příklad:

„50letý muž je zřejmě obětí domácího násilí, neboť ho manželka opakovaně a delší dobu fyzicky napadá, kdy muž má obavy o své zdraví. K fyzickým útokům dochází k ránu, kdy muž spí. Na Policii se nechce obrátit, neboť nechce udávat svoji manželku. Po standardním postupu zjišťovaných opovědí se ukázalo, že v tomto případě se nejedná o domácí násilí. Znak vztahovačnosti a jasného rozdělení rolí nebyl naplněn. Násilné chování manželky bylo způsobeno závažnou duševní poruchou, pro kterou byla žena již dříve léčena. Závěrem je důležité říci, že místem adekvátní pomoci muži, nebyla Policie, ale resort zdravotnictví.“¹¹²

Seriózní práci Policie ČR Čírtková obhajuje tím, že jsou případy, kdy se na policii cestou trestního oznámení obrátí žena, která tvrdí, že je týrána partnerem. Policie v průběhu vyšetřování však zjistí, že k domácímu násilí dochází, ovšem v opačné pozici, kdy obětí je muž.

---

¹¹² ČÍRTKOVÁ, L.: *Muži jako obětí domácího násilí*. vyd. Praha: čl. Právo a rodina, č. 7/2010.

Z policejní praxe autorka usuzuje, že na partnerské soužití lze nahlížet jako na vzájemnou interakci, ve kterém si partneři vyměňují různé služby. Časem může jeden z partnerů zjistit, že stejné služby může získat násilím. Násilí představuje jednodušší cestu k získání výhod ve vztahu, protože násilná osoba nemusí poskytovat oběti žádné protislužby. Jestliže nehrozí žádný postih či sankce, lze domácí násilí pokládat za výhodnou taktiku k dosažení moci, kdy násilná osoba získá od oběti to, co chce.

5.4. Získané poznatky o motivaci žen vedoucí k fyzickému násilí na partnerovi

Čírtková uvádí, že domácí násilí na ženách neospravedlňuje domácí násilí na mužích. Domácí násilí snižuje kvalitu života, oběť si zaslouhuje respekt bez ohledu na pohlaví. Objevují se názory, že domácí násilí na ženách má klesající tendenci, naopak u mužů je to vzrůstající tendence. Ne vždy se násilí na muži musí řešit trestně právním postihem, naopak za důležité považuje posílit specializovaná, dostupná a diskrétní místa pomoci pro muže a více odborně proškolených policistů na tuto problematiku. Genderové výzkumy násilí u mužů nejsou dostatečně prozkoumány. Je možné, že ztráta identity muže, je startérem domácího násilí na mužích.¹¹³ Za hlavní motivaci žen k vedoucímu násilí na mužích lze považovat níže uvedené

- **vyjádření emocí,**
- **dostání partnera do úzkých,**
- **získání pozornosti, kontroly a autority,**
- **odplata za minulé ublížení,**
- **sebeobrana, strach.**

Další kdo v projektu uvedl své poznatky je **Yvona Fasurová**, která provozuje Psychologickou poradnu pro děti, mládež a rodinu v Brně, kde se věnuje poradenské psychologii a diagnostice. Klientelu tvoří děti od dvou let až po klienty v seniorském věku. Několik let pracovala ve svém oboru na sexuologickém oddělení Fakultní nemocnice a od roku 2005 je soudní znalkyní. Domácímu násilí se věnuje od roku 2000.

Fasurová uvádí, že v poradenské praxi se setkává s externími klienty sdružení Magdalenia o.s. Pokud chce dosáhnout změny, musí být změna prostoupena celým životem oběti a to jak v oblasti psychické, emoční, tak sociální a profesní.

---

¹¹³ GOODE, W.J.: Force und Violence in the Family. *Journal of Marriage and the Family*. 1977, č. 33. s. 624, 636.

Autorka uvádí, že žádný z mužů, se kterými do současné doby pracovala, nepodal na partnerku či partnera trestní oznámení a žádný z nich nevyhledal lékařské ošetření, což do určité míry potvrzuje fakt, že muži mají problém se definovat jako oběť a pochopitelně v této situaci zažívají stud.

Co se týče psychického stavu u mužů, trpí dlouhodobě emocionální frustrací, neurotickými obtížemi a depresivními symptomy. U mužů je silná blokáce sil potřebných ke změně, nízké sebevědomí, pocit bezmoci. Projevuje se strach z agresora, silná závislost na něm. (Pešáková, Muži a domácí násilí, s. 21)

Fasurová uvádí několik kazuistik ze své praxe, kdy např. v **kazuistice č. 1** se jedná o muže vysokoškolsky vzdělaného ve věku 25 let, který jeden rok pracuje pro nadnárodní firmu. Jeho partner taktéž vysokoškolák měl již svoji profesní kariéru vybudovanou a vlastnil byt. Po třech měsících sblížení, došlo k přestěhování se mladého muže k partnerovi. Po půl roce začalo docházet ze strany staršího partnera k výčitkám ohledně finanční situace, respektive, že mladší muž nepřispívá na domácnost. Tento muž i přesto, že studoval, měl občasné brigády. Postupně docházelo k jeho ponižování kvůli slabší finanční situaci, když se mu nepodařilo udělat zkoušku, partner se mu vysmíval, zda vůbec studium dokončí, nutil ho dělat domácí práce, aby si uvědomil svoji studijní i finanční situaci. Asi po půl roce došlo k fyzickému napadení z důvodu, že nebyl perfektně uklizený byt. Došlo k fackám, kopancům, k silnému verbálnímu útoku, vyhození z bytu. Ve chvíli, kdy si napadený začal skládat věci do tašky, začal mu to partner rozmlouvat, omlouval se, prosil za odpuštění. Následovalo období usmíření, kdy nosil mladšímu muži dárky, chodili spolu na večere, strávili dovolenou ve dvou. Další fyzický útok následoval po návratu z dovolené. Útok byl brutálnější, klient měl pohmožděniny po celém těle i obličeji. V té době se muž obrátil na poradnu, začal uvažovat o nereálnosti svého vztahu, uvědomoval si svoji závislost na naději, že vztah bude pokračovat.

Při prvních konzultacích projevoval určitý racionální náhled. Trpěl pocity, že v některých okamžicích měl jeho partner pravdu, projevoval nižší sebevědomí, měl obavy, zda má vůbec pokračovat ve studiu. Měl poruchy spánku a bolesti hlavy. Vedle terapeutických konzultací, byla klientovi též doporučena i psychiatrická intervence.

Klient se rozhodl a odešel z bytu, odstěhoval se ke kamarádovi, dokončil vysokou školu a zařídil si vlastní bydlení. Následovala další známost, která se však od počátku vztahu projevovala nadměrnou kontrolou, klient vztah ukončil. V současné době má vztah 4 měsíce s mužem, jeho partner je vysokoškolsky vzdělaný, pracující, známost se vyvíjí pozitivně, klient navštěvuje dodnes psychologické konzultace.

Kazuistika č. 2 – třiceti šestiletý muž, středoškolsky vzdělaný, manželství trvá devět let, má s manželkou tři děti. Dva roky spolu nežijí, odstěhoval se k rodičům, dostavěl dům, ve kterém nyní bydlí. Jedná se o dům, který začal stavět na pozemku rodičů před uzavřením sňatku.

Vzhledem k tomu, že sňatek muž uzavřel v době těhotenství jeho manželky, považoval různé ataky partnerky spíše za následek změn nálad a obav z porodu. Nejprve se jednalo o verbální útoky kvůli finanční situaci. Při nesouhlasu s žádostí, aby nechal na partnerku přepsat rozestavěný dům, došlo k prvnímu fyzickému kontaktu partnerky, jednalo se o údery do obličeje a škrábání. Partnerka se nikdy neomluvila, fyzické útoky se stupňovaly, jen jednou byly svědky děti. Muž měl dvakrát zničené brýle, pohmožděnou nohu a jednou mu žena vyhrožovala s nožem v ruce.

Muž dvakrát kontaktoval Policii ČR, byl pozván k vyjádření se, ale nikdy se nedostavil, nenechal se ošetřit lékařem. Do poradny přišel kvůli řešení situace s dětmi. Nyní se chystá k právnímu řešení rodinné situace s ohledem na děti, nebude podávat trestní oznámení z obavy, aby se mohl s dětmi co nejvíce vídat.

Z psychologického hlediska přetrvávají symptomy syndromu týraných osob, obavy ze ženy, ale i závislost na ní, ospravedlňována společnými malými dětmi. (Pešáková, Muži a domácí násilí, s. 22, 23)

Další kdo se podílel na projektu, je **Markéta Vitoušová**, která od roku 1995 pracuje v Bílém kruhu bezpečí. V současné době je vedoucí pražské poradny pro oběti trestných činů. Má 12 letou zkušenost s oběťmi domácího násilí. Vede tým 55 profesionálních dobrovolníků advokátů, soudců, státních zástupců, policistů, psychologů a sociálních pracovníků. Tato v projektu uvádí údaje k různým organizacím pomoci obětem domácího násilí, kdy se jedná o výzkum a zjištěná procentuální data.

Diplomová práce se nebude touto problematikou statistik a procentuálních vyjádření zabývat.

Jako poslední byl součástí projektu **Jiří Buriánek**, který je vedoucím katedry sociologie na Filosofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze, kde se věnuje otázkám sociologické metodologie a také realizoval několik projektů k otázkám postojů veřejnosti ke kriminalitě, bezpečnostním rizikům a problému viktimizace. Podílel se na řešení mezinárodních výzkumů násilí na ženách v roce 2003 a delikvence mládeže z roku 2007. Je autorem nebo spoluautorem řady učebnic.

Ze své praxe uvádí metaforu kolotoče, která výstižně charakterizuje problém v partnerských vztazích, na které se zaměřuje. Také muži mohou vystupovat v pozici cestujícího, který se veze, může seskočit, ale také v pozici kolotočáře, který strojem točí.

Příznačné ovšem je, že vyskytující se problémy, mohou následně eskalovat. Buriánkovi jde o to, zda se i muži stávají obětí partnerského násilí, jak často jsou oběťmi psychického zneužívání a k jakým to vede výsledkům. Přece jde i v dnešní době o nové téma, kdy zatím moc relevantních informací nemáme. Buriánek se zaměřil na výzkum, který byl proveden v Jihočeském kraji, a zúčastnilo se ho 458 mužů. Respondenti byli studenti Sociální fakulty Jihočeské univerzity a výzkum proběhl v roce 2004. Respondentům byl předložen seznam 11 problémů, z nichž většina spadá do znaků domácího násilí, kdy se jednalo o fyzické, sexuální i psychické násilí.¹¹⁴

Výsledky ukázaly, že mužům nejméně vadí verbální útoky, jednalo se o 6 % mužů, vyšší rezistence vůči slovní agresi a nadávkám byla u 19 % mužů, všechny ostatní problémy jsou již vnímány citlivěji, od přehlížení až po agresi vůči domácím zvířatům, kdy se jedná o 68 % mužů. (Buriánek, s. 31)

Nejvíce problémů spadá do období, kdy se mění pozice rodiny, děti si zakládají své vlastní rodiny a partneři hledají novou náplň svého vztahu, což se ne vždy povede. Míru zkušenosti také můžeme spatřovat v souvislosti s věkem. Ukazuje se, že ve vyšším věku, riziko střetu stoupá. Je to způsobeno ztrátou fyzické převahy, která dává partnerkám spíše využití možnosti psychického násilí.

Z Buriánkovo studie vyplývá, že **formy psychického násilí na mužích ze strany partnerky, jsou tyto:**

- ženě vadí, když se muž baví s jinou ženou
- žena podezírala muže v případě mimo domácích aktivit, jako je zaměstnání, koníčky, studium
- partnerka trvá na tom, že musí mít přehled o tom, kde a s kým je
- žena muže sleduje tak, že je to pro něho nepříjemné
- vyhrožuje, že zveřejní o muži nepravdu, která by ho mohla poškodit
- ničí společný majetek
- vyhrožuje muži, že si vezme život
- hrozí, že ublíží dětem
- vyhrožuje, že znemožní styk s dětmi

---

¹¹⁴ BURIÁNEK, J. et al. *Domácí násilí – násilí na mužích a seniorech*. vyd. Praha/Kroměříž: Triton. 2006. s. 28,30,31,41.

Pojem násilí populací ČR je označováno jako:

- vyhrožování násilným útokem
- fyzické napadení
- psychické vydírání

Ze sociálního důsledku, kdo o problému klienta věděl, položky vypadají následovně:

- blízcí přátelé 47%
- rodiče 34%
- společní přátelé 23 %
- kolegové v práci 12%
- ostatní 5 % (Buriánek, s. 34 – 36).

Závěrem Buriánek uvádí, že zhruba 30 % mužů zažilo ve vztahu slovní agresí, ostatní formy násilí jsou vzácnější, 4 % mužů uvedlo vyústění partnerské hádky ve fyzické napadení, podmíněnost násilného chování partnerky rizikovými faktory jako je špatná výchova v rodině, kdy zde také bylo násilí, alkohol, drogy, agresivita na veřejnosti.

6. Akční plán prevence domácího a genderově podmíněného násilí na léta 2015 – 2018

Na základě výše uvedené problematiky domácího násilí byl ve spolupráci s intervenčními centry, psychology, sociálními institucemi, různými ministerstvy a neposlední řadě Úřadem vlády ČR a dalšími sepsán Akční plán prevence domácího a genderově podmíněného násilí na léta 2015 – 2018. Práce se zmiňuje jen o některých bodech tohoto plánu.

6.1. Základní informace o Akčním plánu

Domácí a genderově podmíněné násilí představují jednu z nejčastějších forem porušování lidských práv a zásahu do důstojnosti a integrity člověka. Akční plán prevence domácího a genderově podmíněného násilí na léta 2015 – 2018 (dále jen „Akční plán“) je v pořadí druhým samostatným strategickým dokumentem vlády ČR v oblasti prevence domácího násilí, který se také vztahuje na genderově podmíněné násilí. Akční plán navazuje na Národní akční plán prevence domácího násilí na léta 2011 – 2014 (dále jen „Akční plán 2011 – 2014“). Úkol zpracovat Akční plán byl uložen ministru pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu ve spolupráci s ministrem vnitra usnesením vlády ČR ze dne 8. ledna 2014 č. 31 a usnesením vlády ČR ze dne 12. listopadu 2014 č. 930.

Akční plán také navazuje na oblast lidských práv a rovných příležitostí Programového prohlášení vlády ČR z února roku 2014, ve kterém se vláda ČR mj. zavázala k potlačování genderově podmíněného násilí, a na Vládní strategii pro rovnost žen a mužů v České republice (dále jen „Strategie rovnosti žen a mužů“), schválenou usnesením vlády ČR ze dne 12. listopadu 2014 č. 931. Akční plán bude sloužit k implementaci a dalšímu rozpracování specifických cílů uvedených v oblasti „Důstojnost a integrita žen a mužů“ Strategie rovnosti žen a mužů. Z hlediska implementace je tedy Akční plán dokumentem, který slouží k hlubšímu provedení Strategie rovnosti žen a mužů a napomáhá jejímu naplňování.¹¹⁵

Oproti Akčnímu plánu z roku 2011 – 2014 došlo k rozšíření zaměření Akčního plánu i na oblast ostatních forem genderově podmíněného násilí tak, jak jsou definovány Úmluvou Rady Evropy o prevenci a potírání násilí vůči ženám a domácího násilí. Dle dostupných statistických údajů se v kontextu České republiky jedná zejména o znásilnění, sexuální zneužívání či nebezpečné pronásledování, proto je těmto formám násilí věnována větší pozornost. Odborné studie dlouhodobě ukazují, že osobami ohroženými domácím a

---

¹¹⁵ Usnesení vlády České republiky ze dne 12. listopadu 2014 č. 930 o Akčním plánu prevence domácího a genderově podmíněného násilí na léta 2015 – 2018.

genderově podmíněným násilím jsou převážně ženy. Akční plán vychází z genderově specifického přístupu k těmto formám násilí, rozeznává tedy genderově specifické potřeby žen a mužů v rolích osob ohrožených, stejně tak jako v rolích násilných osob. Záměrem Akčního plánu je pokrývat všechny formy domácího a genderově podmíněného násilí bez ohledu na pohlaví osoby a osoby ohrožené těmito formami násilí.

Povinnost přijímat opatření vedoucí k prevenci a potírání domácího a genderově podmíněného násilí rovněž vyplývá z řady mezinárodních úmluv, deklarací a doporučení. Jako zdroj inspirace při přípravě Akčního plánu byla také využita Příručka OSN pro národní akční plán prevence násilí na ženách¹¹⁶, slovenský Národní akční plán na prevenci a eliminaci násilí na ženách na léta 2014 – 2019¹¹⁷, norský Akční plán proti domácímu násilí na rok 2012¹¹⁸ a norský Akční plán proti násilí mezi osobami v blízkém vztahu na léta 2014 – 2017.¹¹⁹

Uplatňování hlediska rovných příležitostí žen a mužů a podpora sladování pracovního a soukromého života“, je cílem a jeho realizátorem je Oddělení rovnosti žen a mužů Sekce pro lidská práva Úřadu vlády ČR.

Akční plán celkem obsahuje 70 opatření a je rozdělen do 7 strategických oblastí:

1. Podpora osob ohrožených domácím a genderově podmíněným násilím.
2. Děti ohrožené domácím a genderově podmíněným násilím.
3. Práce s násilnými osobami.
4. Vzdělávání a interdisciplinární spolupráce.
5. Společnost, domácí a genderově podmíněné násilí.
6. Analýzy, studie a sběr dat.
7. Legislativa.

Zároveň při realizaci jednotlivých opatření Akčního plánu budou zohledňovány tyto průřezové priority:

- postavení osob se zdravotním postižením;
- postavení osob ohrožených sociálním vyloučením;

---

¹¹⁶ Handbook for national action plans on violence against women. UN Women [online]. 2012. [cit. 2014-07-02]. Dostupné z WWW: <[http://www.un.org.womenwatch/daw\(vaw/handbook-for-nap-on-vaw.1.pdf/](http://www.un.org.womenwatch/daw(vaw/handbook-for-nap-on-vaw.1.pdf/)>.

¹¹⁷ SAKÁČOVÁ, Z. Lawful Solutions For Violation On Women In Sports [online]. 2015. [cit. 2015-11-18]. Dostupné z WWW: <https://it.justice.goc.sk/Attachment/Vlastnymat_doc.pdf/>.

¹¹⁸ Action Plan against Domestic Violence [online]. 2012. [cit. 2014-11-12]. Dostupné z WWW: <http://www.regjeringen.no/pages/36783932/ActionPlan-_DomesticViolence.pdf/>.

¹¹⁹ Handlingsplan mot vold i nære relasjoner 2014-2017 [online]. 2014. [cit. 2015-01-23]. Dostupné z WWW: <<http://www.regjeringen.no/nb/dokumenter/et-liv-uten-vold/id733697/>>.

- postavení seniorek a seniorů;
- postavení osob bez domova;
- postavení Romek a Romů;
- postavení migrantek a migrantů;
- postavení dalších osob čelících vícečetné diskriminaci.

6.2. Účel a uživatelé Akčního plánu

Účelem Akčního plánu je formulovat, implementovat a koordinovat komplexní systém opatření na úrovni vlády ČR pro oblast prevence a potírání domácího a genderově podmíněného násilí a tím přispět ke snížení výskytu těchto forem násilí v české společnosti a pomoci osobám ohroženým násilím.

Z povahy Akčního plánu jako strategického dokumentu vlády ČR vyplývá, že je primárně určen příslušným ústředním orgánům státní správy, kterým v časovém rámci let 2015 – 2018 ukládá jednotlivé úkoly. Dále je Akční plán určen všem organizacím a poskytovatelům sociálních služeb působícím v oblasti prevence a potírání domácího a genderově podmíněného násilí. Těmto organizacím Akční plán úkoly neukládá, nicméně jim poskytne informace o prioritách a plánovaných opatřeních vlády ČR v této oblasti. Obdobně bude Akční plán sloužit krajům a obcím, které formulují své vlastní strategické dokumenty v oblasti sociální politiky, včetně prevence a potírání domácího a genderově podmíněného násilí.

6.3. Výskyt domácího a genderově podmíněného násilí

Domácí násilí je ve velké části případů opakované, dlouhodobé a probíhá v cyklech, případně může postupně eskalovat. Zpravidla jsou jasně rozděleny role osoby ohrožené a osoby násilné. Specifickým znakem domácího násilí je jeho nevěřejnost. Domácího násilí se dopouštějí osoby na svých blízkých (osobou ohroženou může být např. manžel/manželka, druh/družka, dítě, rodič, prarodič či sourozenec). Domácí násilí nabývá různých forem - může se jednat o fyzické, psychické, sexuální, ekonomické či jiné formy násilí, případně jejich kombinace.¹²⁰ Fyzické a psychické násilí nabývá různých podob, přičemž studie ukazují, že důsledky všech jeho podob mohou být velmi závažné.

¹²⁰ Národní akční plán prevence domácího násilí a násilí na ženách na léta 2011 – 2014, schválený usnesením vlády ČR ze dne 14. dubna 2011 č. 262 [online]. 2010. [cit. 2010-12-30]. Dostupné z WWW: <<http://www.vlada.cz/assets/media-centrum/aktualne/Narodni-akcni-plan-prevence-domaciho-nasili-na-leta-2011-2014.pdf/>>.

Sexuální násilí s sebou ve většině případů nese používání sexuality jako nástroje moci. Z definice sexuálního násilí vyplývá poměrně široký okruh forem, které toto násilí nabývá. Patří k nim znásilnění, sexuální obtěžování, sexuální zneužívání, nucené sňatky či sexuální vykořisťování.¹²¹

Mezinárodní i české studie výskytu domácího a genderově podmíněného násilí ukazují, že výskyt těchto forem násilí je velmi vysoký. S ohledem na tyto studie se ukazuje, že případy těchto forem násilí, které jsou řešeny v rámci trestního či přestupkového řízení, představují jen špičku ledovce. V případě znásilnění se např. odhaduje, že míra ohlášení incidentů tohoto trestného činu je pouze 5-10 %.¹²²

V oblasti výzkumu domácího násilí na mužích se odborná literatura shoduje, že také muži jsou osobami ohroženými domácím násilím, a to ať již ze strany mužů či žen.¹²³ U závažných forem domácího násilí jako jsou hrubé formy fyzického a sexuálního násilí či nebezpečného pronásledování můžeme identifikovat jednoznačnou genderovou asymetrii (ženy tvoří až 97 % obětí). Genderovou asymetrii lze také identifikovat v případech sexuálního násilí a rovněž platí, že většinu osob zavražděných partnerem tvoří ženy.¹²⁴ Přestože výskyt domácího násilí na mužích je méně častý, je charakterizován některými okolnostmi, kvůli nimž je prevence domácího násilí na mužích a pomoci osobám jím ohroženým složitější. Jedná se zejména o skutečnost, že domácí násilí na mužích je méně viditelné, protože při něm většinou dochází k méně závažným fyzickým následkům.

V České republice existují výzkumy výskytu domácího a genderově podmíněného násilí, zpravidla prováděné vědeckými institucemi a nestátními neziskovými organizacemi, komplexnější poznání těchto forem násilí a jejich vývoje zůstává na celostátní úrovni u nás stále nedostatečné.¹²⁵ Za hlavní problém v této souvislosti lze označit skutečnost, že na rozdíl od jiných zemí v České republice není prováděn systematický a pravidelný sběr dat o výskytu domácího a genderově podmíněného násilí z úrovně státní správy.

---

¹²¹ KUTÁLKOVÁ, P., KOBOVÁ, L.: *Sexuální násilí: Proč se nikdo neptá?* [online]. 2014 [cit. 2014-05-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.rozkosbezrizika.cz/ke-stazeni/soubory/publikace-sexualni-nasili-proc-se-nikdo-nepta/stahnout>>.

¹²² Home Office Research Study: A Gap or A Chasm? Attrition in Reported Rape Cases [online]. 2005. [cit. 2005-02-01]. Dostupné z WWW:

<<http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20110314171826/http://rds.homeoffice.gov.uk/rds/pdfs05/hors293.pdf/>>.

¹²³ Fakulta sociálních studií: *Muži a domácí násilí*, sborník z konference [online]. 2011. [cit. 2013-09-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.nasilinamuzich.cz/wp-content/uploads/muzi.pdf/>>.

¹²⁴ Blíže viz Čírtková, L.: Muži jako oběti domácího násilí. Právo a rodina, č. 7/2010 či Stockl H., Devrines K., Rotstein A., Abrahams N., Campbell J., Watts Ch., Moreno C.G. The global prevalence of intimate partner homicide: a systematic review.

¹²⁵ K problematice dostupnosti dat o výskytu domácího násilí. např. Martinková, M., Slavětínská, V., Vlach, J.: *Vybrané problémy z oblasti domácího násilí v ČR*. Institut pro kriminologii a sociální prevenci [online]. 2014. [cit. 2014-09-01]. Dostupné z WWW:

< 2014 <http://www.ok.cz/iksp/docs/414.pdf>>.

V České republice byla sonda výzkumu ekonomických dopadů domácího násilí provedena v roce 2012 nestátní neziskovou organizací ProFEM. Studie této organizace ukázala, že náklady na řešení domácího násilí stojí státní rozpočet České republiky každý rok více než 1,3 mld. Kč, přičemž jde spíše o konzervativní odhad, neboť do výpočtu nebyly zahrnuty nepřímé náklady související s domácím násilím. Negativní ekonomické dopady byly zkoumány v těchto oblastech: činnost policie, státních zastupitelství, soudů, přestupkové řízení, sociální služby, podpora v nezaměstnanosti, zdravotnictví, invalidní důchody a nemocenské pojištění.¹²⁶

6.4. Postup tvorby Akčního plánu a revize stávajících opatření

Příprava Akčního plánu byla zahájena v prosinci 2013, kdy byla v rámci Výboru ustanovena pracovní skupina pro přípravu Akčního plánu (dále jen „Pracovní skupina“). První jednání Pracovní skupiny se uskutečnilo dne 4. prosince 2013, následná jednání probíhala do září 2014. Celkem v tomto období proběhlo 8 jednání Pracovní skupiny, na kterých byly identifikovány přetrvávající problémy v jednotlivých strategických oblastech Akčního plánu a formulovány návrhy opatření zaměřené na řešení těchto problémů. Na některá z těchto jednání byli rovněž přizváni externí odborníci a odbornice (působící zejména v oblasti intervencí pro násilné osoby). Pracovní skupina také průběžně informovala Výbor o stavu příprav na jeho jednáních.

Pracovní verze Akčního plánu byla předložena Výboru na jeho jednání dne 25. září 2014. Na tomto jednání Výbor k Akčnímu plánu uplatnil několik dílčích připomínek, které byly do Akčního plánu zapracovány, případně bylo odůvodněno jejich nezpracování. Finální verze Akčního plánu byla Výborem schválena na jeho jednání dne 11. prosince 2014.

Do přípravy Akčního plánu byli zahrnuti především odborníci a odbornice na problematiku domácího a genderově podmíněného násilí z řad nestátních neziskových organizací působících v této oblasti, státní správy, justice a zástupci a zástupkyně intervenčních center a dalších relevantních poskytovatelů sociálních služeb.

Předchozí Akční plán 2011-2014 představoval vůbec první ucelený strategický dokument na úrovni vlády České republiky specificky zaměřený na oblast prevence domácího násilí a pomoci jeho obětem. Práce na Akčním plánu 2011-2014 byly započaty již v úvodu

---

¹²⁶ KUNC, K. a kol.: *Ekonomické dopady domácího násilí v ČR* [online]. 2012 [cit. 2012-8-26]. Dostupné z WWW: <http://www.profem.cz/shared/clanky/103/profem-studie2b-web_1.pdf>.

roku 2010 a jeho schválení usnesením vlády ČR ze dne 14. dubna 2011 č. 262 znamenalo přelomový okamžik v oblasti koordinace vnitrostátní politiky prevence domácího násilí.

Vyhodnocení realizace Akčního plánu 2011-2014 probíhalo prostřednictvím Výboru a každoročně přijímaného dokumentu s názvem Souhrnná zpráva o plnění Akčního plánu 2011-2014 (dále jen „Souhrnné zprávy“). Souhrnné zprávy obsahují rovněž doporučení Výboru pro efektivnější naplňování Akčního plánu 2011-2014, která se stala základem pro formulaci některých úkolů uvedených v tomto Akčním plánu.

Obecně lze plnění Akčního plánu 2011-2014 zhodnotit pozitivně v tom smyslu, že došlo k naplnění některých důležitých úkolů (zejména v oblasti vzdělávání pomáhajících profesí, rozšiřování specializace na domácí násilí či podpoře interdisciplinární spolupráce), zároveň však ze Souhrnných zpráv vyplývá nedostatečné plnění úkolů v oblasti zajištění dostupnosti a kvality sociálních služeb určených osobám ohroženým domácím násilím, zajištění aktivit v oblasti primární prevence v rámci vzdělávacího systému, podpory práce s násilnou osobou či podpory sběru dat a výzkumu v oblasti domácího násilí.

6.5. Úkolová část

Oblast č. 1: Podpora osob ohrožených domácím a genderově podmíněným násilím

Identifikované problémy:

- Nízká dostupnost sociálních služeb (včetně utajených azylových domů) pro osoby ohrožené domácím a genderově podmíněným násilím a jejich nerovnoměrná regionální dostupnost.¹²⁷
- Nemožnost zjistit přesný počet specializovaných služeb pro osoby ohrožené domácím a genderově podmíněným násilím a výši finančních prostředků, která je těmto subjektům poskytována.
- Neexistence celostátní specializované bezplatné non-stop telefonní linky pro osoby ohrožené domácím a genderově podmíněným násilím.
- Není zavedena možnost využívat speciální zařízení pro dosažení okamžité pomoci pro osoby zvláště ohrožené.

---

¹²⁷ Nedochozí k naplnění doporučení minimální dostupnosti těchto služeb dle standardů Rady Evropy. Jedná se zejména o standardy vyjádřené v důvodové zprávě Úmluvy Rady Evropy o **prevenci a potírání násilí vůči ženám a domácího násilí**: jedno rodinné místo ve specializovaném zařízení pro oběti domácího násilí na 10 000 obyvatel, jedno centrum pro oběti sexuálního násilí na 200 000 obyvatel.

- Osobám ohroženým domácím a genderově podmíněným násilím není poskytována adekvátní bezplatná právní pomoc.
- Chybí pobytová sociální služba pro oběti domácího a genderově podmíněného násilí s delší možností bydlení (cca 3 roky) a specializované terapeutické a sociálně-právní služby pro osoby dlouhodobě týrané.¹²⁸
- Nadále dochází k sekundární viktimizaci ze strany pracovníků a pracovníc některých profesí.
- Pomoc osobám ohroženým domácím a genderově podmíněným násilím ve zdravotnických zařízeních není systémově řešena. Není zajištěna dostupnost specializovaných terapeutických služeb pro osoby ohrožené domácím a genderově podmíněným násilím.

Oblast č. 2 : Práce s násilnými osobami

Identifikované problémy:

- Nízká regionální dostupnost služeb zaměřených na terapeutické intervence pro násilné osoby.
- Neexistence minimálních standardů upravujících základní požadavky na terapeutické intervence pro násilné osoby.
- Přetrvávající nízké povědomí o dostupnosti terapeutických intervencí pro násilnou osobu (jak u násilných osob, tak u orgánů oprávněných účast v těchto intervencích doporučit/nařídit).

Oblast č. 3: Vzdělávání a interdisciplinární spolupráce

Identifikované problémy:

- Absence systematického a intenzivního vzdělávání v oblasti domácího a genderově podmíněného násilí pro profese, které přicházejí do styku s osobami ohroženými.
- Nízké povědomí pracovníků a pracovníc orgánů sociálně právní ochrany dětí (dále jen „OSPOD“) o možnosti nařídit asistované styky v případech domácího násilí.
- Specializace soudních a policejních orgánů na případy domácího a genderově podmíněného násilí není dostatečně podporována. Při realizaci institutu vykazání často policejní orgány nevyužívají efektivní diagnostické metody.

¹²⁸ Dle informací MPSV budou osoby ohrožené domácím násilím cílovou skupinou připravovaného zákona o sociálním (dostupném) bydlení.

- Chybí komplexní informace o stavu interdisciplinární spolupráce v jednotlivých krajích, včetně příkladů z praxe.
- Nedostatečné vzdělávání zabývající se domácím a genderově podmíněným násilím na základních a středních školách, a to včetně nedostatečného vzdělávání pedagogických pracovníků a pracovníc.

Oblast č. 4: Legislativa

Přetrvávající problémy v oblasti legislativy:

- Současné nastavení dávek mimořádné okamžité pomoci z hlediska pomoci osobám ohroženým domácím a genderově podmíněným násilím není efektivní.
- Ze zkušenosti Výboru vyplývá, že kvalita znaleckých posudků v oblasti domácího a genderově podmíněného násilí je v některých případech nízká.
- Intervenční centra nemohou poskytovat sociální služby osobám násilným.
- Není dostatečně využíváno možnosti uložit pachatelům domácího a genderově podmíněného násilí alternativní trest, spočívající v povinnosti podrobit se terapeutickým intervencím. V přestupkovém řízení tato možnost neexistuje vůbec.
- Chybí možnost uložení ochranného opatření spočívající v zákazu vstupu na určitá místa nebo do blízkosti určitých osob v rámci přestupkového práva.

Závěr

V dnešní době je naše společnost informována převážně z médií o tom, že existuje domácí násilí, ale když se někdo stane svědkem domácího násilí u mužů, chová se tak, že se ho netýká. Zde mám především na mysli fakt, kterým jsem se zabýval v celé práci. Pokud je obětí domácího násilí muž, svědci, kteří o tomto fenoménu vědí, přistupují k činu ještě méně zodpovědně než u žen. Domnívám se, že tento fakt pramení ze stereotypu, který poukazuje na to, že muž, jako hlava rodiny si má pomoci sám, a že označení muže jako oběti není pro společnost přijatelné.

Dále spatřuji problém v tom, že nejen samotná společnost, ale i profesionálové z řad lékařů a sociálních pracovníků, ne vždy o zjištění domácího násilí informují Policii ČR. Chci připomenout, že Policie ČR působí jako represivní složka, kdy v některých případech neumí a ani nemůže předcházet domácímu násilí.

Domácí násilí zahrnuje celou škálu jednání, která sama o sobě nemusí být nebezpečná, ale závažnost se projevuje ostatními činy. Myslím si, že k pochopení jednání ze strany pachatelky u domácího násilí je nutné pochopit psychologické a etické aspekty, které ji vedly k tomuto protiprávnímu jednání. Všechny útoky ženy jsou zaměřeny na jeden cíl, a to ovládnout, zmanipulovat oběť a dokázat si tak sílu před sebou samým. Definice domácího násilí se převážně shodují na tom, že násilí není jedním, ale mnohonásobným prvkem, trvá delší dobu, jsou jasně rozděleny role pachatele a oběti, násilí eskaluje, mezi pachatelem a obětí existuje citový vztah a vše se odehrává převážně v soukromí (za zavřenými dveřmi).

Prioritní u domácího násilí je včasný a razantní zásah, kdy kvůli vzrůstající síle útoku může dojít u oběti k vážné újmě na zdraví. Tím není myšleno, že se musí převážně jednat jen o formu fyzického násilí, ale především ze strany žen jako pachatelek, se jedná o dlouhodobé psychické násilí. Žena si myslí, že nedělá nic špatného – nezákonného, kdy svou násilnou povahu před okolím skrývá a tají. Jen tak může na oběť v okolí doma působit razantně a zcela ji ovládnout.

Většinou oběť, v mé práci myšleno muž, jednání ze strany ženy si vysvětluje tím, že žena přece nemůže pachatelkou trestného činu domácího násilí být, žena svůj fyzický a psychický útok nemyslela vážně, oběť takové jednání ze strany partnerky bagatelizuje a říká si, že to bylo jen momentální zkratovité jednání. Později muž doufá v ojedinělý incident a postupem času, kdy jednání ze strany partnerky neřeší, se stává jako oběť zcela bezmocný. Nakonec uvěří situaci, že jeho problém se stává neřešitelným. Na samotnou policii se obrátit nechce, protože má obavu, že mu zde neuvěří a stane se, že on jako oběť při oznámení, se stává nakonec pachatelem.

K neřešitelnosti domácího násilí u mužů přispívá i fakt, že o osud oběti se nejbližší okolí nezajímá. Málokdy se v tomto případě stane, že domácí násilí na muži oznámí soused, rodinný přítel nebo lékař.

Na rozdíl od zahraničních legislativních úprav náš právní řád trestá domácí násilí jako přestupek nebo trestný čin. Veřejná moc se nezaměřuje jen na potrestání pachatele, ale myslí i na pomoc oběti. Jako sociální služba je péče nabízena u odborníků v intervenčních centrech. Z tohoto pohledu se dá naší úpravě vytknout to, že není oběti nabízeno odškodné za duševní újmu, jako je obvyklé v některých jiných státech. Převážně u nás se argumentuje tím, jaká výše finanční částky by byla správná. Oběť má možnost žádat v rámci trestního řízení o náhradu škody, nebo podat finanční žádost dle zákona o peněžité pomoci. Obě dvě možnosti se však týkají tzv. ušlého výdělku a bolestného, kdy se s duševní újmou nepočítá. Co je pro mě nepochopitelné, je fakt, že u peněžité pomoci se musí tato částka do pěti let vracet, Ministerstvo spravedlnosti splácení promíjí jen v případech, kdy žadatel – oběť žije na hranici životního minima a nemá na vrácení peněz prostředky.¹²⁹

Oběť je v mnoha případech nucena opustit domov a vyhledat pomoc v azylových zařízeních. Ta jsou však v kompetenci nestátních organizací a pobyt si v nich oběť musí hradit sama. Praxe ze zahraničí je taková, že tyto výdaje za oběť platí stát.

Naše právo zastává názor, že řešení domácího násilí musí být ucelené, proto u nás fungují intervenční centra, interdisciplinární týmy, ve kterých se slučuje spolupráce všech státních a nestátních institucí zabývajících se domácím násilím.

Způsob řešení domácího násilí u nás je velmi podobný zahraničním řešením, kdy se náš model nechal převážně inspirovat rakouskou legislativní úpravou a není rozhodně o nic horší. Chybou u nás je, že se domácí násilí začalo řešit v posledních letech, kdy k této problematice Česká republika zaujala své stanovisko až s novelizací zákona, kdy domácí násilí je u nás víceméně definováno od roku 2007.

Ze své praxe musím říci, že se jedná o dlouhodobou práci ohledně pomoci obětem mužů, kdy většina osob, hlavně myšleno příslušníků policie, je teprve řádně školená, funkčnost institutů a spolupráce má občas problémy v nepředávání si vzájemných informací.

Na základě své předchozí bakalářské práci na téma: *Zmapování rozdílů řešení domácího násilí u profesionální skupiny Policie ČR Brno a obvodního oddělení Policie ČR Boršov nad Vltavou* a nynější mé diplomové práci na téma: *Muži jako oběti domácího násilí*, a mé pozici u Policie ČR, je mým profesionálním cílem zřídit další speciální policejní skupinu

---

¹²⁹ § 12 zákona č. 209/1997 Sb., o peněžité pomoci obětem trestné činnosti, ve znění pozdějších předpisů

podobnou té v Brně, která by řešila pouze problematiku domácího násilí i v Jihočeském kraji. O tento cíl jsem se pokoušel, již v roce 2013 po napsání své bakalářské práce a jejího prezentování před zástupci jihočeské policie, kdy tato má vize a konkrétní plán vedoucí ke zřízení této skupiny, nebyl zástupci policie přijat s tím, že současné řešení domácího násilí je plně profesionální a dostačující, tedy není nutné zřizovat další speciální skupinu.

I přes to jsem plně přesvědčen, že zřízení další pracovní skupiny má smysl, a právě proto jsem si vybral téma diplomové práce, které v České republice a ani policií není dostatečně řešeno a to *Domácí násilí na mužích*.

I přes výše uvedené, je mým osobním cílem opět mezi zástupci policie vyvolat diskuzi, která se bude týkat toho, že zřízení speciální skupiny má smysl a je žádoucí. Uvědomuji si, že tento cíl není snadný, ale především díky spolupráci s policejní skupinou v Brně, mojí praxí zde a zkušenostmi, se mohu k tomuto přiblížit. Při zřizování této skupiny bych čerpal i z poznatků a informací, které jsem se dozvěděl při studiu na Teologické fakultě Jihočeské univerzity v rámci studijních oborů Sociální a charitativní práce a navazujícího magisterského studia Etika v sociální práci.

Při řešení problematiky domácího násilí by každý policista měl dodržovat Etický kodex Policie ČR, jednat nezaujatě, profesionálně vůči ohrožené osobě a brát na zřetel psychologické a etické aspekty. Jako první bývá na místě činu policista a záleží především na jeho profesionálním přístupu a spolupracujících složkách, zda bude ohrožená osoba spolupracovat. Cílem by mělo být, aby ohrožená osoba byla minimálně dotčena na svých právech, lidské důstojnosti a duševním stavu.

Použitá literatura

- ANZENBACHER, A. *Úvod do etiky*. vyd. Praha: Zvon. 1994. 292 s. ISBN 80-7113-111-3.
- ANZENBACHER, A. *Úvod do filozofie*. vyd. Praha: SPN. 1990. 223 s. ISBN 80-04-26038-1.
- ARISTOTELES, *Etika Nikomachova – Kniha Pátá*. vyd. Praha: Rezek. 1996. 496 s. ISBN 80-901796-7-3.
- ARISTOTELES. *Etika Nikomachova*. vyd. Praha: nákladem Jana Laichtera. 1937. 296 s. ISBN 0-275-96694-1.
- BADINTEROVÁ, E. *Tudy cesta nevede. Slabé ženy, nebezpeční muži a jiné omyly radikálního feminismu*. vyd. Praha: Karolinum. 2004. 145 s. ISBN 80-246-0885-5.
- BANKS, S. *Ethics and Values in Social Work*. vyd. Great Britain: Sarah Banks. 2006. 256 s. ISBN 978-1403994202.
- Bible. *Písmo svaté Starého a Nového zákona*. vyd. Praha: Zvon. 1991 283 s. ISBN 80-7113-009-5.
- BÍLÝ, J. L. *Základy etiky, estetiky a religionistiky*. vyd. Praha: Eurolex Bohemia. 2005. 172 s. ISBN 80-86861-21-X.
- BLÁHA, I. A. *Etika jako věda. Úvod do dějin a teorie mravnosti*. vyd. Praha: Atlantis. 1991. 105 s. ISBN 80-7108-023-3.
- BLATNÍKOVÁ, Š., *Psychologické aspekty uvěznění*. vyd. Praha: Psychologie dnes. 2004. 41 s. ISSN 1212-9607.
- BURIÁNEK, J. et al. *Domácí násilí – násilí na mužích a seniorech*. vyd. Praha/Kroměříž: Triton. 2006. 108 s. ISBN 80-7254-914-6.
- CAKIRPALOGLU, P. *Psychologie hodnot*. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého. 2009. 376 s. ISBN 978-80-244-2295-4.
- CAMBERLAIN, S. : *Adolf Hitler, die deutsche Mutter und ihr erstes Kind: über zwei NS-Erziehungsbücher. Gießen*: vyd. Deutschland: Auglage. 2003. Psychosozial –Verlag, 231 s. ISBN 13:978-3-9300-9658-9.
- CÍSAŘOVÁ, D. a kol. *Trestní právo procesní*. vyd. Praha: Linde. 2002. 612 s. ISBN 80-86395-36-7.
- COOK, P.W. *Abused Men. The oden Side of Domestic Violence*. vyd. Westport: Praeger Publishers. 1997. 143 s. ISBN 031-335-67-1.
- CURRAN, D.J. *Ženy, muži a společnost*, vyd. Praha: Karolinum, 2003. 644 s. ISBN 80-246-0525-2.

- ČÍHAL, A. a kol. *Policejní deontologie*. Vybrané kapitoly společenských věd (sborník pomocných textů). vyd. Praha: Karolinum. SPŠ MV Holešově. 1997. 130 s. ISBN 80-901923-4-3.
- ČÍRTKOVÁ, L., *Forenzní psychologie*. vyd. Plzeň: Čeněk. 2004. 431 s. ISBN 80-86473-86-4.
- ČÍRTKOVÁ, L., *Moderní psychologie pro právníky. Domácí násilí, stalking, predikce násilí*. vyd. Praha: Grada Publishing. 2008. 160 s. ISBN 978-80-247-2207-8.
- ČÍRTKOVÁ, L., *Policejní psychologie*. vyd. Plzeň: Čeněk. 2006. 309 s. ISBN 80-86898-73-3.
- DIATKA, C. *O etice a hodnotách*. vyd. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre. 2005. 592 s. ISBN 80-8050-822-4.
- DERRIDA, J. *Síla zákona*. vyd. Praha: Oikomenh. 2002. 87 s. ISBN 80-7298-049-1.
- DOROTÍKOVÁ, S. *Etika: příspěvek k etice jednání*. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze. Pedagogická fakulta. 2005. 101 s. ISBN 80-7290-238-5.
- Ergebnisse der Pilotstudie, *Gewalt gegen Männer, Personale Gewaltwiderfahrnisse von Männern in Deutschland*, vyd. Deutschland: Oecd. 158 s. ISBN 978-92-64-00642-3.
- FAFEJTA, M. *Úvod do sociologie pohlaví a sexuality*. vyd. Věrovany: Jana Piszkiwicze. 2004. 156 s. ISBN 80-86768-06-6.
- FARMÁNKOVÁ, L., RYTÍŘOVÁ, K. *Abc feminismus*. vyd. Brno: Nesehnutí Brno. 2004. 232 s. ISBN 80-903228-3-2.
- FISCHER, O. *Etika jako cesta k radosti ze sociální práce*. vyd. Praha: MCSS. 2008. 223 s. ISBN 978-80-260-7183-9.
- FRANCE HIRIGOYEN, M., *Psychické násilí v rodině a zaměstnání*, vyd. Praha: Academia. 1998. 229 s. ISBN 80-200-0994-09.
- GIDDENS, A., *Proměna intimity*, vyd. Praha: Portál. 2012. 216 s. ISBN 978-80-262-0175-5.
- GIDDENS, A., *Unikající svět*, vyd. Praha: Sociologické nakl. 2000. 135 s. ISBN 80-85850-91-5.
- GELLES, R.J., STEINMTEZ, S. Exchange theory. In: N.A. Jackson (ed.): *Encyklopedia of Domestic Violence*. vyd. New York: Plagrave. 2007. 789 s. ISBN 0-203-94221-3.
- GOODE, W.J.: Force und Violence in the Family. *Journal of Marriage and the Family*. vyd. Published by: Natonal Council on Family Relations. 1977. 645 s. ISSN: 0022-2445.

- HALÍK, T. *Dotkni se ran.* vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny. 2008. 223 s. ISBN 978-80-7106-979-9.
- HANOVSKÁ, L., HRONÍKOVÁ, L. *Člověk a strach. Strach v antropologických perspektivách.* vyd. Praha: Togga. 2013. 216 s. ISBN 978-80-7476-018-1.
- HARTL, P. – HARTLOVÁ, H., *Velký psychologický slovník: zátěž psychosociální.* vyd. Praha: Portál. 2010. 797 s. ISBN 978-80-7367-686-5.
- HEIDBRINK, H. *Psychologie morálního vývoje.* vyd. Praha: Portál. 1997. 176 s. ISBN 80-7178-154-1.
- HERZOGO VÁ, Z. *Policejní etika.* vyd. Praha: Vlastním nákladem, 2003. 154 s. ISBN 80-238-9984-8.
- HOLLÄNDER, P. *Nástin filosofie práva.* vyd. Praha: Všeherd. 2000. 125 s. ISBN 80-85305-43-7.
- HONORÉ, J. *Průvodce katechismem katolické církve.* vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakl. 2008. 222 s. ISBN 978-80-7192-961-1.
- JANEBOVÁ, R. „*Ale nikomu to neříkejte...*“ aneb dilema mezi sdělováním informací a mlčenlivostí v oblasti sociálně-právní ochrany dětí. vyd. Praha: Sociální práce. 2010. 34 s. ISBN 978-80-254-8895-9.
- JANEBOVÁ, R., KAPPL, M., SMUTEK, M., *Sociální práce mezi pomocí a kontrolou.* vyd. Hradec Králové: Gaudeamus. 2008. 141 s. ISBN 978-80-7041-118-6.
- JANKOVSKÝ, J. *Etika pro pomáhající profese.* vyd. Praha: Triton. 2003. 224 s. ISBN 80-7254-329-6.
- JANOŠOVÁ, P. *Dívčí a chlapecká identita,* vyd. Praha: Grada Publishing. 2008. 288 s. ISBN 978-80-247-2284-9.
- JASPERS, K. *Otázka viny.* 2. vyd. Praha: Mladá fronta. 1991. 92 s. ISBN 80-204-0244-6.
- KAHOUN, V., KOZLOVÁ, L., TÓTHOVÁ, V. *Sociální práce.* Vyd. Praha: Triton. 2007. 281 s. ISBN 978-80-7387-064-5.
- KARSTEN, H. *Ženy – muži genderové role, jejich původ a vývoj.* vyd. Praha: Portál. 2008. 184 s. ISBN 80-7367-145-X.
- KOHÁK, E. *Svoboda svědomí, soužití.* vyd. Praha: Slon. 2004. Sociologické nakladatelství. 216 s. ISBN 80-86429-35-0.
- KÖSTER, S.: *Männer als Opfer und Täter.* vyd. Frankfurt: Verlag für Polizeiwissenschaft. 2009. 78 s. ISBN 978-3-86676-062-2.

- KUNA, M. *Úvod do etiky ctnosti*. vyd. Ružomberok: Katolícka univerzita v Ružomberku, Filozofická fakulta. 2010. 90 s. ISBN 9788080846053.
- LENZ, H.J.: *Über Gewalterfahrungen von Männern*. In: Heinrich-Böll-Stiftung (Hrsg.): *Geschlechterdemokratie*. vyd. Visionen der Vielfalt: Berlin. 2001. 287 s. ISBN 38-300-549-98.
- LIPOVETSKY, G. *Soumrak povinnosti*. vyd. Praha: Prostor. 2011. 379 s. ISBN 978-80-7260-237-7.
- LUKNIČ, A. *Etika v činnosti policajta*. vyd. Bratislava: Akadémia policejného zboru. 1999. 111 s. ISBN 80-8054-324-0.
- MACHULA, T., ŠRAJER, J., MUSIL, I. *Filosoficko-antropologický pohled na tradiční rodinu*. vyd. Praha: Albert. 2008. 168 s. ISBN 80-8050-982-4.
- MARCEL, G. *Přítomnost a nesmrtelnost*. vyd. Praha: Mladá fronta. 1998. 138 s. ISBN 80-204-0701-4.
- MARVANOVÁ – VARGOVÁ, B., TOUFAROVÁ M., *Partnerské násilí*, vyd. Praha: Linde. 2008. 160 s. ISBN 978-80-86131-76-4.
- MAŘÍKOVÁ, H. *Společnost žen a mužů z aspektu gender, Proměna rolí muže a ženy v rodině*. vyd. Praha: Open Society Fund Praha. 1999. 108 s. ISBN 80-85950-69-3.
- MIHULOVÁ, M., SVOBODA, M. *Vnitřní svoboda*. vyd. Liberec: Santal. 2003. 144 s. ISBN 80-85965-35-6.
- MUFONSOVÁ, S., KRANZOVÁ, R. *O týrání a zneužívání*. vyd. Praha: Lidové noviny, 1991. 131 s. ISBN 80-7106-194-8.
- MUCHOVÁ, L., SVOBODOVÁ, Z. (ed.). *K etické výchově*. vyd. Praha: Karez. 2011. 100 s. ISBN 978-80-905117-0-5.
- MOŽNÝ, I. *Rodina a společnost*. vyd. Praha: Slon. 2006. 312 s. ISBN 80-86429-58-X.
- MUSIL, L., NEČASOVÁ, M. *Zvládání nesourodých očekávání a morální orientace sociálních pracovníků*. In: ŠRAJER, J., MUSIL, L. *Etické kontexty sociální práce s rodinou*. vyd. Praha: Albert. 2008. 107 s. ISBN 978-80-7368-503-4.
- NAKONEČNÝ, M., *Lidské emoce*. vyd. Praha: Academia. 2000. 336 s. ISBN 80-200-0763-6.
- NAKONEČNÝ, M., *Psychologie*. vyd. Praha: Triton. 2011. 157, 864 s. ISBN 978-80-7387-443-8.
- NAKONEČNÝ, M. *Úvod do psychologie*. vyd. Praha: Academia. 2003. 507 s. ISBN 80-200-0993-0.

- NAKONEČNÝ, M. *Základy psychologie osobnosti*. vyd. Praha: Management Press. 1993. 232 s. ISBN 80-85603-34-9.
- NEČASOVÁ, M. *Respekt ke klientům na praktickém příkladě kvality života seniorů*. vyd. Brno: Sociální práce. 2004. 87 s. ISSN 1213-6204.
- NEČASOVÁ, M. *Využití vybraných etických teorií v praxi sociální práce*. vyd. Praha: Sociální práce. 2010. 87 s. ISSN 1213-6204.
- NEDĚLNÍKOVÁ, D. *Etická dilemata terénních sociálních pracovníků*. vyd. Praha: Portál. 2007. 383 s. ISBN 978-80-7367-302-4.
- NESVADBA, P. *Policejní etika*. vyd. Plzeň: Čeněk. 2009. 320 s. ISBN 978-80-7380-195-3.
- PATOČKA, J. *Sokrates*. vyd. Praha: SPN. 1991. 236 s. ISBN 978-80-86818-50-4.
- PATOČKA, J. *Úvod do fenomenologické filosofie*. vyd. Praha: Oikomenh. 1993. 189 s. ISBN 80-85241-47-1.
- PEŠKOVÁ, J., SCHÜCKOVÁ, L. *Já, člověk*. vyd. Praha: SPN. 1991. 270 s. ISBN 80-04-21766-4.
- PICKERING, M., *Stereotyping, The Politics of Representation*. vyd. New York: Plagrove. 2001. 264 s. ISBN 978-0333772102.
- PIKÁLKOVÁ, S. ed. *Mezinárodní výzkum násilí na ženách – Česká republika/2003: příspěvek k sociologickému zkoumání násilí v rodině*, vyd. Praha: Karolinum, 2004. 222 s. ISBN 978-80-246-2218-7.
- PINKER, S. *The better Angel of Our Nature: Why Violence Has Declined*. vyd. Great Britain: Brilliance Audio. 2014. 832 s. ISBN 978-1-49151824-3.
- PLHÁKOVÁ, A. *Učebnice obecné psychologie*. vyd. Praha: Academia. 2013. 472 s. ISBN 978-80-200-1499-3.
- PLZÁK, M. *Žena a muž: teorie a praxe manželského soužití*. vyd. Praha: Motto. 2001. 224 s. ISBN 80-7246-099-4.
- PONĚSICKÝ, J. a kol. *Člověk a jeho postavení ve světě: filozofické otázky – psychologické odpovědi*. vyd. Praha: Triton. 2006. 266 s. ISBN 80-7254-861-1.
- PROKOPIUS, V. *Základy etiky*. vyd. Praha: Academia J.A.Komenského. 1994. 38 s. ISBN 80-7048-077-7.
- PROKOPIUS, V. – ŠULISTA, P. *Tvořivá síla strachu*. vyd. Praha: Triton. 2007. 9,10,12, 119 s. ISBN 978-80-7254-982-5.
- RAWLS, J. *Teorie spravedlnosti*. vyd. Great Britain: Victoria publishing. 1995. 361 s. ISBN 80-85605-89-9.

- RENZETTI, C. M., CURRAN, D.J. *Ženy, muži a společnost*. vyd. Praha: Karolinum. 2005. 644 s. ISBN 80-246-0525-2.
- RIEMANN, F. *Základní formy strachu*. vyd. Praha: Portál. 1999. 200 s. ISBN 80-7178-313-7.
- ROTHBARD, M. N. *The Ethics of Liberty*. vyd. New York: University Press. 1998. 308 s. ISBN 0-8147-7506-3.
- ROTTER, H. *Osoba a etika: k základům morální teologie*. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury. 1997. 139 s. ISBN 80-85959-18-6.
- SARTE, J.P. *Existencialismus je humanismus*. vyd. Praha: Vyšehrad. 2004. 110 s. ISBN 80-7021-661-1.
- Sociální nauka církve: *instrukce pro studium a vyučování*. vyd. Tišnov: Sursum. 1991. 95 s. ISBN 80-901038-0-4.
- SOKOL, J. *Člověk a náboženství*. vyd. Praha: Portál, 2004. 248 s. ISBN 80-7178-886-4.
- SOKOL, J. *Etika a život. Pokus o praktickou filosofii*. vyd. Praha: Vyšehrad. 2010. 240 s. ISBN 978-80-7429-063-3.
- SOKOL, J. *Filosofická antropologie*. vyd. Praha: Portál. 2002. 224 s. ISBN 978-80-7367-422-9.
- SOKOL, J. *Malá filosofie člověka*. vyd. Praha: PedF UK. 1994. 390 s. ISBN 978-80-7429-056-5.
- SPEAMANN, R. *Štěstí a vůle k dobru*, vyd. Praha: Oikoymenh. 1998. 219 s. ISBN 80-86005-01-0.
- SPAEAMANN, R. *Základní mravní pojmy a postoje*. vyd. Praha: Svoboda. 1995. 91 s. ISBN 80-205-0484-2.
- SPURNÝ, J. *Psychologie výslechu*. vyd. Praha: Portál. 2003. 21, 120 s. ISBN 80-7178-846-5.
- STEINMETZ, S: Battered Husbands. In: Jaskson, N.A. (Ed.) *Encyclopedia of Domestic Violence*. NY London. 2007. 739 s. ISBN 0-203-94221-3.
- STRAUS, J. a kol. *Kriminalistická technika*. vyd. Plzeň: Čeněk. 2008. 431 s. ISBN 978-80-7380-052-9.
- ŠEVČÍK, D. ŠPATÉNKOVÁ, N. *Domácí násilí – kontext, dynamika aitervence*. vyd. Praha: Portál. 2011. 192 s. ISBN 978-80-7367-690-2.
- SWIFT, A. *Politická filozofie: Základní otázky moderní politologie*. vyd. Praha: Portál. 2005. 192 s. ISBN 80-7178-859-7.

- THOMPSON, M. *Přehled etiky*. vyd. Praha: Portál, 2004. 160 s. ISBN 80-7178-806-6.
- TRETERA, I. *Nástin dějin evropského myšlení*. vyd. Praha-Litomyšl: Paucha. 2002. 374 s. ISBN 80-7185-171-X.
- VALDROVÁ, J. *Gender a společnost*. vyd. Ústí nad Labem: Univerzita J.E. Purkyně-2006. 236 s. ISBN 80-7044-808-3.
- VÁGNEROVÁ, M., *Vývojová psychologie, Dospělost a stáří*. vyd. Praha: Portál. 2000. 522 s. ISBN: 80-7178-545-8.
- VÁGNEROVÁ, M. *Základy psychologie*. vyd. Praha: Karolinum. 2007. 356 s. ISBN 978-80-2460-841-9.
- VÁNĚ, J. *Proměny spravedlnosti*. vyd. Plzeň: Čeněk. 2007. 174 s. ISBN 978-80-7380-053-6.
- VEČEŘA, M. *Spravedlnost v právu*. vyd. Brno: MU. 1997. 182 s. ISBN 80-210-1644-2.
- VEVERKA, V., BOGUSZAK, J., ČAPEK, J. *Základy teorie práva a právní filozofie*. vyd. Praha: Codex. 1996. 319 s. ISBN 80-85963-06-X.
- VIKTORYOVÁ, J., PAŽÍTKA, J. *Etika vyšetřovania*. vyd. Bratislava: Akadémia policajného zboru. 2003. 119 s. ISBN 80-8054-286-4.
- VOLNÝ, V. Vliv morální a spirituální sféry člověka na lidské jednání. In FISCHER, O., MILFAIT, R. a kol. *Etika pro sociální práci*. vyd. Praha: Jabok – VOŠSP a teol., 2008. 248 s. ISBN 978-80-904137-3-3.
- VOŇKOVÁ, J., et al., *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. vyd. Praha: ProFem o.p.s., 2004. 244 s. ISBN 978-80-903626-7-3.

Zákony, vyhlášky, články

- § 3 odst. 1,2 zákona č. 140/1961 Sb. trestního zákona, ve znění pozdějších předpisů ČR
- § 12 zákona č. 209/1997 Sb., o peněžité pomoci obětem trestné činnosti, ve znění pozdějších předpisů
- § 23 trestního zákona Velké Británie
- § 47 trestního zákona Slovenské republiky
- § 382 trestního zákona Rakouské republiky
- Novelizace trestního řádu, zák. č. 140/1961 Sb. na č. 40/2009 Sb. trestní zákoník ČR

- Zákon č. 200/1990 Sb. o Přestupcích ve znění pozdějších předpisů ČR
- Zákon č. 306/2009 Sb. trestní zákoník ve znění pozdějších předpisů ČR
- BĚLOHRADSKÝ, V. *Kritika banálního zla*. vyd. In: Bělohradský, V. Přirozený svět jako politický problém. Praha: ČS. Spisovatel, č. 1191, 28 s.
- ČÍRTKOVÁ, L.: *Muži jako oběti domácího násilí*. vyd. Praha: čl. Právo a rodina, č. 7/2010.
- HAMRLOVÁ, M. *Domácí násilí na mužích – poznámky k diskusi*. Příspěvek určený pro Genderové konfrontace – nepublikovaný rukopis. vyd. 2008.
- JANEBOVÁ, R. *Úvahy nad genderovým tichem aneb je gender relevantní kategorií v sociální práci?* In *Sociální práce*. vyd. Slovensko: časopis Sociálna práca č. 2, 2008. 101 s.
- Handbook for national action plans on violence against women. UN Women, 2012.
- LENZ, H.-J., 2002, *Mann oder Opfer? Kritische Männerforschung zwischen Verstrickung in herrschende Verhältnisse und einer neuen Erkenntnisperspektive. Eine Einführung ins Thema*. In Godbersen P. et al. *Mann oder Opfer?* Dokumentation einer Fachtagung der Heinrich Böll Stiftung und des „Forum Männer in Theorie und Praxis der Geschlechterverhältnisse“ am 12./13. Oktober 2001 in Berlin. Berlin: Heinrich-Böll-Stiftung.
- LENZ. H..J., Männer als Opfer. *Zeitschrift für Gesundheitsberufe*, 2000, Heft č. 125. Frankfurt. 2000. 46-49 s.
- PEŠÁKOVÁ, K., FUKSOVÁ, Z., JUNGOVÁ, D. *Muži a domácí násilí*, vyd. Sborník: Brno. 2011. konference z 9.3.2011, Fakulta sociálních studií. projekt muži a domácí násilí. 3, 4 s.
- ONDRÁČEK, Z.: *Muž jako oběť domácího násilí*. Kriminologický sborník, vyd. Praha: 2009, č. 3. 26-29 s.
- Rozkaz ředitele městského ředitelství Policie ČR Brno ke zřízení pracovní skupiny Domácí násilí, čl. 31/2005. 5 s.
- Usnesení vlády České republiky ze dne 12. listopadu 2014 č. 930, o Akčním plánu prevence domácího a genderově podmíněného násilí na léta 2015 – 2018

Internetové zdroje

- Action Plan against Domestic Violence [online]. 2012. [cit. 2014-11-12]. Dostupné z WWW: <http://www.regieringen.no/pages/36783932/ActionPlan-_DomesticViolence.pdf/>.
- Handbook for national action plans on violence against women. UN Women [online]. 2012. [cit. 2014-07-02]. Dostupné z WWW: <[http://www.un.org.womenwatch/daw\(vaw/handbook-for-nap-on-vaw.1.pdf/](http://www.un.org.womenwatch/daw(vaw/handbook-for-nap-on-vaw.1.pdf/)>.
- Handlingsplan mot vold i nære relasjonar 2014-2017 [online]. 2014. [cit. 2015-01-23]. Dostupné z WWW: <<http://www.regieringen.no/nb/dokumenter/et-liv-uten-vold/id733697/>>.

- Home Office Research Study: A Gap or A Chasm? Attrition in Reported Rape Cases [online]. 2005. [cit. 2005-02-01]. Dostupné z WWW: <<http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20110314171826/http://rds.homeoffice.gov.uk/rds/pdfs05/hors293.pdf/>>.
- HOTLER, O.G. Masculinities, gender equality and violence. *Masculinities and Social Change*, 2(1) [online]. 2014. [cit. 2014-11-19]. Dostupné z WWW: <<http://5181.doi:10.4471/MCS.2013.21/>>.
- SAKÁČOVÁ, Z. Lawful Solutions For Violation On Women In Sports [online]. 2015. [cit. 2015-11-18]. Dostupné z WWW: <https://It.justice.goc.sk/Attachment/Vlastnymat_doc.pdf/>.
- Bundesministerium für Familie. Gewalt gegen Frauen in Paarbeziehungen [online]. 2008. [cit. 2008-11-01]. Dostupné z WWW: <<http://www.bmfsfj.de/bmfsfj/generator/RedaktionBMFSFJ/Pdf-Anlagen/M/>>.
- Fakulta sociálních studií: *Muži a domácí násilí*, sborník z konference [online]. 2011. [cit. 2013-09-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.nasilinamuzich.cz/wp-content/uploads/muzi.pdf/>>.
- JEŽEK, P., SWIECIKI, M. *Vzdělávání pracovníků v sociálních službách*. [online]. 2016. [cit. 2016-02-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.vcvscr.cz/>>.
- Novinky.cz [online]. 2015. [cit. 2015-06-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.novinky.cz/domaci/371196-aby-neprisel-o-syna-necha-se-tyrat-manzekou.html/>>.
- Národní akční plán prevence domácího násilí a násilí na ženách na léta 2011 – 2014, schválený usnesením vlády ČR ze dne 14. dubna 2011 č. 262 [online]. 2010. [cit. 2010-12-30]. Dostupné z WWW: <<http://www.vlada.cz/assets/media-centrum/aktualne/Narodni-akcni-plan-prevence-domaciho-nasili-na-leta-2011-2014.pdf/>>.
- K problematice dostupnosti dat o výskytu domácího násilí. např. Martinková, M., Slavětínská, V., Vlach, J.: *Vybrané problémy z oblasti domácího násilí v ČR*. Institut pro kriminologii a sociální prevenci [online]. 2014. [cit. 2014-09-01]. Dostupné z WWW: <2014 <http://www.ok.cz/iksp/docs/414.pdf>>.
- Kodex kanonického práva. Codex Iuris Canonici [online]. 2015 [cit. 2015-03-27]. Dostupné z WWW: <<http://web.katolik.cz/feeling/library/Kodex.pdf>>.
- KUNC, K. a kol.: *Ekonomické dopady domácího násilí v ČR* [online]. 2012 [cit. 2012-8-26]. Dostupné z WWW: <http://www.profem.cz/shared/clanky/103/profem-studie2b-web_1.pdf>.
- KUTÁLKOVÁ, P., KOBOVÁ, L.: *Sexuální násilí: Proč se nikdo neptá?* [online]. 2014 [cit. 2014-05-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.rozkosbezrizika.cz/ke-stazeni/soubory/publikace-sexualni-nasili-proc-se-nikdo-nepta/stahnout>>.
- SSP ČR [online]. 2016 [cit. 2014-02-24]. Dostupné z WWW: <<http://www.sspcr.unas.cz/>>.

Abstrakt

KUBIŠTA, P. *Muži jako oběti domácího násilí*. České Budějovice 2016. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra etiky, psychologie a charitativní práce. Vedoucí práce PhDr. Roman Mička, Th.D., Ph.D.

Klíčová slova: domácí násilí, Policie ČR, etika, muži jako oběti domácího násilí, pachatel, oběť, gender, trestný čin, přestupek

Diplomová práce se zabývá problematikou domácího násilí páchaného na mužích jakožto oběti v souvislosti s rozdílnostmi z pozice genderu, vybraných etických souvislostí za účasti Policie ČR. Domácí násilí mezi muži je dnes málo častým a nežádoucím jevem, kdy pozice muže jako oběti není společností a zákony ČR žádoucí a ve většině případů muž zůstává bez pomoci a přátel na vše sám. Je důležité, aby toto téma se dostalo do široké části veřejnosti a bylo podporováno samotnou vládou ČR. Důraz by měl být kladen na včasnou intervenci, prevenci a připuštění faktu, že ne jen ženy jsou oběťmi domácího násilí.

Abstract

KUBIŠTA, P. *Men as victims of domestic violence*. České Budějovice 2016. Dissertation. South university in Českých Budějovicích. Theological faculty. Department ethics, psychology and charity work. Leader work PhDr. Roman Mička, Th.D., Ph.D.

Key words: domestic violence, Police ČR, ethics, men as victims of domestic violence, perpetrator, victim, gender, criminal act, minor offence

This dissertation focuses on issues of domestic violence (also known as domestic abuse) against men. It looks into the issue why male victims are not taken seriously by the Czech police forces. Domestic violence against men is less common than domestic violence against women. However those males affected by domestic abuse often struggle to find support in society and in the Czech law. They are often left to deal with the problems on their own. In many cases male victims are not treated seriously by society and police forces. It is very important to highlight this issue in society and find support by the Czech government. Abuse against men should be taken as seriously as violence on female victims. The focus should be on early intervention and prevention.